

1991 йил 1 сентябрдан
чиқа бошлаган

Оила ва жамият

ҚИМИРЛАГАН

Булунгур туман "Садаф" тадбиркор аёл уюшмаси бошлиғи Санобар Қасимова ўз ҳаёти ва иш фаолияти ҳақида шундай хикоя қилади:

- Уч ўғлим бор. Ҳаётда қийналган пайтларимиз ҳам бўлди... Аммо томоҳқа экин экиб, оилани қўтаришга ҳаракат қилдим. 1991 йил бир турк қўшимиз олтига қўйини бизга ҳаёда этиб, бошқа юртга кўчиб кетди. Тақдирни қарангки, менинг чорвадор бўлишимга бу бир туртки бўлди гўё. Қўйларим 54 тага, битта сигирим 7 тага қўлайди. Меҳнатга иштиёқимни кўриб, ҳокимият менга 15 гектар ер ажратди.

Болаларим, қайноғам ёрдамида полиз экинлари етиштири бошладик. Шу орада қишлоқда "Омад" хиссадорлик дўконини очдик. Аёллар, бола-бақралар, бозорга бориб, қийналиб юрмасин деб, арзон нархларда қундалик эҳтиёж учун зарур 8 хил маҳсулот сотилишини йўлга қўйдик.

1997 йил "Мададор" фермерлар ассоциацияси ва Булунгур тумани "Меҳрибонлик корпуси" лойиҳаси вакиллари менинг ишим билан қизиқиб қолишди. Америкадан келган тадқиқотчи

кану, бош томони ўша-ўша қолавераркан. Бундан ташқари у жуда мазали, оғизда ҳиди қолмайдиган, ички касалликларга даво экан. Очишқоқ (қатлам-қатлам бўлиб ўсадиган) ўсимлиги ҳам ўт ва буйрак йўлларида тош тўпланишидан сақлайди. Бундай полиз маҳсулотлари тансиқ бўлгани учун ҳам қимматбаҳо ҳисобланаркан. Бу сабзавотларга мамлакатимизда иш юритаётган "Интерконтинентал", "Мир", "Шератон" чет эл ресторанилари буюртмалар беришмоқда. Улардан тайёрланган таомлар, салатлар хушхўрлиги ва ноблиги билан ажралиб туради.

2002 йил "Меҳрибонлик корпуси" халқаро лойиҳасининг Америка бўлими вакили Анжелика хоним тадбиркорлик даври талаби билан учрашди. Хоним бизнинг ерларимизда ўстирилган ўз экинларининг ҳосилини кўриб, аёлларимизнинг уддабуронлиги

Бозор айланиб юриб, бир онахоннинг аёллар рўмолини сотиб ўтирганига кўзим тушиб қолди. Рўмол шу даражада нафис ва бежирим қилиб тўқилгандики, уни ўраган ҳар бир аёл янада кўркам бўлиб кетиши табиий, эди.

Рўмолингизни қаердан олдингиз? - дея сўрадим онахондан.

- Узим тўқидим болам, - деб жавоб берди у. Мен онахондан битта рўмол харид қилиб олиб, аёлимга соғға қилдим. Шу кундан бошлаб, "Агар ана шу аёлларни уйда, оиласи, болалари даврасида ўтириб ишлайдиган

АЁЛИНИ ЭЪЗОЗЛАГАН ҚАДР ТОПАР

юмуш билан таъминласак қандай бўларкин? Ҳам аёллар иш билан банд бўлади, ҳам маҳсулотни бозорда сотиб ўтириб вақтинчалик кетказмайди", - деган

ди. Хоним бизнинг ерларимизда ўстирилган ўз экинларининг ҳосилини кўриб, аёлларимизнинг уддабуронлиги фикр ҳаёлимни чулғаб олди. Инсонда яхши тилак, умид, орзу-ҳавас бўлса, шунинг ўзи унинг кучига-куч, ғайратига ғайрат қўшаркан.

Доно халқимизда: "Куруқ қошиқ оғиз йиртар", - деган мақол бор. Ана шу нақлга амал қилиб мен вилоятимиз туманларида яшовчи аҳолининг яшаш шароитлари билан танишиб чиқдим. Аёлларни қўллаб-қувватлаш, уларни жамиятга ўз маъқеларига эга бўлишларини таъминлаш мақсадида "Бувайда" хиссадорлик жамияти томонидан ишга лаёқатли бўлган, иш билан таъминланмаган аҳолини 2005 йилда иш билан таъминлаш дастурини ишлаб чиқиб Республика хотин-қизлар кўмитасига тавсия этдик. Қўмита бизнинг иш режамизни қўллаб-қувватлади.

Очик турдаги Янгиқўрган илгизлама ишлаб чиқарувчи "Бувайда" хиссадорлик жамиятида 1057 нафар ишчилар хизмат қилади. Шулардан кўпчилигини хотин-қизлар ташкил қилади. Жамиятимиз томонидан тумандаги мавжуд 11 та қишлоқ фуқаролар йиғинидаги ҳўжаликлар ўрганиб чиқилганда, ушбу хонадонларда иш билан таъминланмаган ёшлар борлиги аниқланди. Ушбу кузатувни биз қўшни туманларда ҳам ўтказиб, Фарғона вилоятининг барча туманларидаги 700 дан ортиқ аёлларни иш билан таъминлашни ўз олдимиёзга мақсад қилиб қўйдик. Корхона туманимиз хонадонла-

рида боқилаётган қўй-эчкиларнинг жунлари қайта ишланиб, болалар, ҳамда катталар учун пайпоқ, шимлар, кигизлар ишлаб чиқаришга мослашган. Бу иш асосан қўл меҳнати орқали хонадонларда бажарилади.

Ҳар бир қишлоқ фуқаролар йиғинларида маҳсулотни қабул қилиш масканлари барпо этилди. У ерда хом ашё қабул қилувчи шахслар бор. Уларга банкларда маҳсул ҳисоб рақамлари очилган бўлиб, "Бувайда" хиссадорлик жамияти томонидан (яъни марказдан) маблағ ўтказиб берилди. Хом ашё қабул қилувчилар нақд пул эвазига хонадонлардан қўй-эчкилар жунларини харид қилиб, қайта ишловчи хонадонларга тарқатилди. Қайта ишланган жунлар қалава ипи ҳолатига келтирилиб, ишлаб чиқарувчи хонадонларга тарқатилди. Тайёр маҳсулотлар эса Республикамизнинг ички, ҳамда ташқи бозорларида сотилади. Яқинда Россиянинг "Кузбас-сметпрот" корхонаси билан шартнома туздик. Шу йилдан бошлаб уларга маҳсулотни экспорт қилишни бошлаймиз. Агар қўзлаган мақсадида амалга ошса, биринчи навбатда аёлларимизнинг оғирини енгил қилган бўламиз.

Адҳамжон СОЛИЕВ,
Фарғона вилояти,
Бувайда туманидаги
"Бувайда" хиссадорлик
жамияти бошқаруви
раиси.
Н. ЙЎЛДОШЕВА
ёзиб олди

ҚИР ОШАР

Грейс Жонс ва лойиҳанинг Ўзбекистондаги раҳбари Куёш Қодировлар биз етиштиратган картошка, қарам, қовоқ, пиёз ва бошқа полиз экинларини бориб кўришди. Сўнг мени ҳам жамиятга аъзоликка қабул қилишди. Ишимни кенгайтиришим учун 300 минг сўм пул ажратишди. Менда ҳам янги гоёлар туғила бошлади. Уйда ўтирган 14 нафар аёлни йиғиб, "Садаф" тадбиркор аёллар уюшмасини очдим. "Мададор" бизга картошка етилган, қарзни қайтариш шарти билан 14 тонна голландча картошка уруғи берди. Биз - "Садаф" аъзолари уни қишлоқда дала-нинг тилини биладиган 47 нафар аёлга 300 кг дан тарқатдик. Натижаси ёмон бўлмади, шу туфайли кўпчилик мустақул фермер ҳўжали бўлиб ишлаб бошлади.

Чет эллик деҳқонлар ва тадқиқотчилар билан тажриба алмашамиз. Ҳар гал улар бизга янгилик бўлган ноанъанавий экинлар уруғларини олиб келишадди. Дарахтда ўсадиган қарамлар учун (брокел тури) кўрганмисиз? Унинг - рақ касаллигининг олдини олиш хусусияти борлиги учун ҳам жуда қизиқиб етиштири бошладик. Лукпорей пиёзи эса бўйи бир метрга етса ҳам йўғонлашиб, оқ қисми кўпаяр-

га қойил қолди. Биз ҳам, 14 киши Грейс Жонс ва Куёш Қодировнинг тавсияси билан 14 кун мобайнида Лондон ва Туркияга бориб, иш услубини ўргандик.

Яқинда ишларимга қўшимча 20 кишига мўлжалланган тикув чеҳи очдим. Ҳозирча 8 нафар чеваримиз бор. Бу ерда чеварчилик билан бирга қизларни оилага тайёрлаш бўйича ҳам машғулотлар ўтказамиз. Қишлоқдаги мавсумий ишларга ҳам ўз хиссамни қўшишга ҳаракат қиламан. 4 гектар ерга тут дарахти экканмиз. Ҳар йили баҳорда пилла қурти парваришлаймиз. Албатта, бу муваффақиятларга ўз-ўзидан эришганимиз йўқ. Фарзандларим - Бахтиёржон, Содикжон, Давронжон, келинларимнинг қўмағи, "Килдон" ширкат хўжалиги бошлиғи Ислоҳ Бўриевнинг маслаҳатлари, ёрдамлари бекиёди.

Бир донишманднинг қуйидаги ўғити ҳаётимизга айланган:

"Иш ва мақсад бошига етишарсан, эй одам, Яхши ном қолдиришга интилавёр дамо-дам"...
С. ФАХРИДИНОВА
ёзиб олди.

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ УЙҒУНЛИГИ

Шоҳидаҳон Неъматова ўқитувчилик қилди, узок йиллар Оқдарё халқ таълими бўлимини бошқарди. Бугунги кунда Самарқанд вилояти Халқ таълими бошқармаси бошлиғининг биринчи муовини. У энг чекка қишлоқлардаги мактабларнинг шароити, ўқитувчиларига номуна-ном билади. Шоҳида Неъматова биз билан сўбатда шундай дейди:

-Истиқлолнинг 13 йиллиги арафасида Ургут туманидаги 123, Нуробод туманидаги 43, Паст Дарғом туманидаги 67-мактаблар ишга туширилиб, зарур жиҳозлар билан таъминланди. Таълим масканларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ўқув шароитларини яхшилаш каби хайрли иш-

ларга саховатли, мурувватли инсонлар ҳам ўз хиссаларини қўшишмоқдалар. Ҳомийлар томонидан Булунгур туманидаги 15, Оқдарёдаги 34-мактабларга спорт зали қуриб берилди.

Шоҳидаҳон Неъматова турмуш ўртоғи Суннат ака билан 36 йилдан бери тинч-тотув яшаб келишапти. Икки ўғил, икки қизни муҳаббат билан тарбиялашди. Тўнғичлари Суръатжон ички ишлар соҳасида хизмат қилади. Самаджон жамоа хўжалигида раис муовини. Қизлари Сурайёҳон, Чаросхон она касбини эгаллашди. Қўзларни яшнатиб, қалбларни яйратиб, бир-биридан ширин ўн набира камол топмоқда.

Х. ХАМРОЕВА

Обуна—2005

«Оила ва жамият» оилалар тинч-тотувлиги, бахт-камолти йўлидаги фаолиятимизда беиннат кўмакчиёр, дейди Пахтачи туман прокурори Шомирза Худойқулов.

Суваратчи-О. НУРМАМАТОВ.

Меҳр-мурувват, меҳр-шафқат, эҳсон (яхшилик) инсоннинг табиий вазифаси, бурчи эканлигини Аллоҳ таоло Куръони каримда бир неча бор таъкидлаган: **“Аллоҳ сенга эҳсон қилганидек, сен ҳам эҳсон қил”** (қасос сураси, 77-оят). Кимки эҳсон қилса, унинг савоби, фойдаси унинг ўзига бўлади, ажрини ўзи кўради: **“Агар эҳсон қилсангиз, ўзингиз учун қиласиз, ёмонлик қилсангиз ҳам ўзингиз учун** (исо сураси, 7-оят). Аллоҳ эҳсон қилганининг яхшилигини, ўн баробар қилиб беришини айтади”. **“Кимки бировга яхшилик қилса, унга ўша яхшилиги ўн баробар қилиб бериледи”** (анъом сураси, 160-оят).

Куръонда қайд қилинган фарз эҳсонлардан бири закотдир. Бой-бадавлат киши айланиб турган маблағ-молларидан 40 дан бири (2,5%)ни ҳар йилга камбағал-қашшоқларга бериши шарт.

Яхшилик, мурувват ҳақида бир қанча ҳадиси-шарифлар мавжуд. Буюк алломаларимиз, шoirларнинг жуда кўп ҳикмати сўзлари айтилган. Буюк Алишер Навоий деган эканлар: **“Ки ҳар ким аён этса қилик, Етар яхшиликдан анча яхшилик.”**

Муҳаммад Зеҳний деган олим: **“Одамларнинг яхшироғи ўз қалбиде яхшиликка йўл очгани ва ёмонликни ҳамда очкўзликни ҳайдаб чиқарганидир”**, - деган экан.

Вальтер Скотт деган олим: **“Агар одамлар бир-бирларига ёрдам қилмасалар, инсон уруғи йўқолиб кетади”**, - деган экан.

Машрабнинг “Мабдаи нур” китобиде келтирилган бир ҳикояда Хожа Тилиб Балхий деган авлиё 50 марта ҳаж қилган экан. Чўлда кета туриб чанқоқликдан ҳалок бўлаётган бир итга кўзи тушади ва халққа хитоб қилиб:

Мард бўлса манга бўлсин рўбарў, Эллик ҳажга ким берур бир коса сув,

- дейди. Бир киши бир коса сув билан чиқади. Шайх сувни итнинг оғзига қуйиб, ўлимдан сақлаб қолади ва эллик ҳажнинг савобини бир коса сувга бериб юборди. Авлиёнинг бир муриди: **“Нима қилиб қўйдингиз, эллик ҳаж савобини бир коса сувга бериб юбордингиз”**, - деганда: **“Мен эллик ҳаж қилганман деб, мағрурланишдан кўтүлдим ва Худонинг бир махлуқини ўлимдан сақлаб қолдим”**, - деган экан. Мана бу ибрат бўладиган эҳсон.

Меҳр-мурувват ҳаммага баробар бўлиши керак. Файридин ёки бошқа миллатга мансуб кишилар ҳам инсон, одам бола-си, уларни ажратиб қўйиш керак эмас. Бировга муруввати беминнат, бегараз қилиш ке-

рак, қанча катта яхшилик қилса, уни кичик деб билиш, ўзи қилган яхшилигини яшириб, биров қилган яхшиликни эса эл орасига ёйиш керак.

Президентимиз Исро Каримов ташаббуси ва раҳбарлигида амалга оширилаётган ишлар халқ ва юртимиз манфаати йўлидаги яхшиликлардир. Номинунтилган буюк алломалар номини тиклаш, таваллуд кунларини жажон миқёсда нишонлаш, уларнинг макбаралари, масжид ва мадрасаларни таъмирлаш меҳр-мурувватнинг энг юксак намунасидир. Қанчадан-қанча юксак бинолар, лицей,

юрадиган одам мўмини қомил эмасдир”, - деганлар. Яна бир ҳадисда қўшнига ёмонлик қилмаслик таъкидланади: **“Кўшниси унинг ёмонлигидан омонда бўлмаган киши жаннатга кирмайди”**. Махмуд Қошғарий деган экан:

Кўши қўшни, қариндош Кўрсин сендан яхшилик.

Муҳаммад Жавҳар заминдор шундай ҳикмати айтиб ўтган: **“Кўши ким ва қайси миллатга тааллуқли бўлишидан қатъий назар, уни хурмат қилмоқ ва қўши ҳақ-ҳуққини адо этмоқ одамийлик хислатларидан биридир”**. Қўшнинг ҳақ-ҳуққуларидан яна айтадиган бўлсак, бу

Кўши-қўшни, қариндош

Кўрсин сендан яхшилик

коллежлар, йўллар, кўприклар, бозорлар, гузарлар қурилди. Биргина Қамчиқ довони тунелини олайлик. Ҳозир бу ердан ҳар кун 10 мингдан ортқ машина қатнамоқда.

2004 йил

қўшнига ҳеч вақт озор бермаслик ва ҳафа қилмаслик, қўшни касал бўлса, ундан хол сўраш, бошига мусибат тушса, ёрдам қилиш, ғамшодлигига шерик бўлиш, ундан хато ўтса кечириш, ахлу аёлига ёмон кўз билан қарамаслик, бирор ёққа кетса, уйдан хабардор бўлиб туриш, қўшни қарз сўраса, қарз бериш, мева-чева терилса, мева билан йўқлаш. Мана булар қўшнига меҳр-мурувват кўрсатишдир.

Меҳр-мурувват фақат моддий эмас, маънавий ҳам бўлиши керак. Ўз илмидан бировларни баҳраманд қилиш, уларни моддий томондан таъминлаб ўқитиш, касб-хунар ўргатиш, имкони бўлса, ёнига олиб, иш билан таъминлаш, йўлдан адашганларни (ичувчи, чекувчи, ўғри, қиморбоз, ғиёвханд, қаззоб, мивогар, дунёпараст кабилар) панд-насихатлар қилиб, йўлга солиб қўйиш, меҳр-мурувват ва меҳр-шафқатдир. Болалик аёл ёки кекса бирор кишини йўл-йўлакай машинасига солиб кетиш ҳам яхшилик.

Яқинда Тошкентда даволаниб келдим. Ҳамид Олимжон майдонига яқин поликлиникадан Лу-

начарск бозори яқинидаги - марказий клиник касалхонасига бориш учун шахсий машинани тўхтатдим. Қанча ҳақ беришимни сўрадим. “Ота ўтираверинг, берганингиз”, деди. Машинанга ўтириб, манзилга етганда, бир тутам пулни чиқариб, “ўғлим шундан ҳақингизни олинг”, - дедим. “Ота, дуо қилиб қўйсангиз бас, пулингизни ёнга солиб қўйингиз”, - деб машинани орқага буриб кетди. Касалхонада ошқозонимни Баситхон Саидалиев деган шифокор операция қилди. Ундан қанча ҳақ тўлашим кераклигини сўрадим. “Бир операция учун пул олмаймиз, ҳеч нарса тўламайсиз”, деди. Мана бу меҳр-мурувват. Худди шу кунлари бир қариндошим республика онкология шифохонасида ошқозонини операция қилдирди, 300 доллар олишибди.

Баъзи ҳамюртларим 4-5 марта ҳаж қилишга боришга ҳажга боришгапти. Бир марта ҳаж қилиш фарз. Қолган ҳажлар пулини камбағал, бечораларга бериб, уйингни тузаб ол, қизингни турмушга бер, ўғлингизни уйлантир ёки дори-дармон олиб, дардингни давола деса ёки меҳрибонлик уйларига бериб юборса, қандай яхши бўлади. Ҳаж ҳақида китобдан қуйидаги ривоятни ўқиган эдим.

Ҳожилар Каъбатуллони тавоф қилиб туришганда, бир олимнинг икки елкасига иккита фаришта келиб қўнибди. Бири иккинчисидан сўради. “Бу йил ҳажга қанча лак, қанча минг одам келди, уларнинг ҳаж қабул бўладими?” Иккинчи фаришта жавоб қилди: **“Ҳеч кимнинг ҳаж қабул бўлмади, магар бағдоқлик Абу Мавқуб кафешдўзининг ҳаж қабул бўлди. У туфайли Аллоҳ қолганлар ҳажини қабул қилди. Аммо у одам ҳажга келмаган”**. Фаришталар учиб кетди. Ҳаж маросини тугагач, ҳалиги одам ўз юртига кетмай, Бағдоққа йўл олди. Шаҳарга етиб келиб, кафешдўзлар маҳалласини суриштириб, Абу Мавқуб кафешдўзининг уйини топди. Кафешдўз меҳмонни яхши қабул қилиб уйига таклиф этди, дастурхон ёзиб нон-чоё қўйди. Меҳмон ҳадеб соҳиб хонага назар ташлайверди. “Меҳмон қаердан бўладилар, менга кўп назар ташлаяптилар”, сўз қотди у. “Мен фалонийман, ҳаж сафаридан келаяпман, сиз Худо йўлида нима савоб ишларни қиласиз?” “Мен Оллоҳнинг ожиз бандасиман, касбим кафешдўзлик ҳафтада беш-ўнта кафш тикиб, бола-чақамни боқаман. Беш вақт намоз ўқиб рўза тутаман”.

Меҳмон уй эгасига ҳаждаги воқеани айтиб берди. “Эй, бу ерда бир гап бор, - деб сўз бошлади кафешдўз, - мен ҳар йили ҳажга бораман деб, аммо тиккан кафшларим оила нафақасидан ортмай боролмай қолаверардим. Ўтган йили ҳам ҳажга боролмагач, бир кичкина қутича

бўриб, тепасидаги тешиктан сотган кафш пулидан тўрт-беш фуас (чаққ)ни унга ташлаб юрдим. Аллоҳ хоҳласа, бу йил ҳажга бораман деган ниятда эдим. Ҳаж маросини яқинлашиб қолган эди. Бир куни кафешларимни сотиб, бозордан қайтиб келсам, хотиним йиғлаб ўлтирибди, кўзлари қизариб кетган. “Нима бўлди? Ким ҳафа қилди?” - сўрадим. “Анаву қўшнаникига чиқувдим, болаларни билан қўй гўштидан қилинган кабоб еб ўлтиришган экан, егим келди. Таклиф қилишмади. Ҳомилалар бўлганим учун, - кабобдан бир дона беринглар”, - деб сўрадим. “Бу кабобдан сизга берилмайди”, - деб жавоб қилди уй эгаси. Шунчалик ҳам беқоқиб қўшни бўладими? Шунга дилим оғриб йиғлаб ўлтирибман”. “У қўшни ундай одам эмас эди-ку!” - деб қўшнаникига қичиб кетдим. “Шунча йиллардан бери ахл яшаб келганим. Болаларингиз билан қўй гўштидан пиширилган кабоб еб ўлтирган экансиз, хотиним ҳомиладорлигини кўргансиз, бир дона берсангиз бўлар эди-ку”. “Ҳафа бўлманг, қўшни, беш-олти ойдан бери ишим орқага кетиб, дастомаларимдан ажрадим. Пулга арзийдиган нарсаларни сотиб едик. Шу бугун еиш учун ҳеч нарса йўқ эди. Ё ҳаммолик, ё гадолик қилиб, бир кунлик егулик топиб келай деб кўчага чиқдим. Фалон жойда бир қўй ўлиб ётган экан, ўшани бир сонини кесиб келиб кабоб қилиб еб ўтирган эдик. Бизга ҳалол, чунки емасак очликдан ҳалок бўлаемиз. Сизнинг уйингизда егулик овқатингиз бор, сизга ҳаром. Шунинг учун гунхоқор бўлмай деб, хотинингизга бермадим. Қайғу билан уйимга қичдим. Бир рўмолни ёзиб, қутичадаги пулларни ағдардим, 2-3 ҳаж пули бўлиб кетибди. Рўмолни тўрт учидан ушлаб қўшнаникига чикдим. “Буни олинг, болаларингизга кийим-кечак қилиб, едириб, ичиринг, бир қисмини дастомая қилиб айлантиринг. Мен ҳажга келаси йил борсам ҳам бўлаверади”.

Афсуски, ҳамма ҳам баробар эмас. Айрим меҳр-мурувватни билмаган, бойлик орқасидан қувиб, уни қўпайтириш билан овора, зақонини бермайдиган, садақа қилмайдиган очкўз, хасис бандлар ҳам оз эмас.

Бу йил Президентимиз томонидан меҳр-мурувват йили деб эълон қилинди. Бу беҳиз эмас. Биз меҳру-шафқатли, саховатли, қўли очиқ ўзбек халқининг авлодимиз. Шунини унутмаслигимиз, ота-боболаримиз анъаналарини давом эттиришимиз керак.

Ҳожи Исмагулло Абдуллоҳ,

Ўзбекистон фан арбоби,

филология фанлари доктори, кекса мураббий.

САВОБ ИШ — ХОСИЯТЛИ

“Соғлом авлод учун” халқро хайрия жамғармаси “Меҳр ва мурувват йили” ҳамда “Оилада тиббий маданиятни ошириш, аёлларнинг соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни тарбиялашининг устивор йўналишларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Давлат Дастурларида белгиланган вазифаларни ҳаётга жорий этиш учун бир қатор Халқро ташкилотлар билан ҳамкорликда фаолият кўрсатиб келмоқда.

Финляндия ҳукумати, Олмониянинг “NORMANN Audition GmbH” етакчи компанияси, 2-Тошкент Давлат Тиббиёт Институ-

ти кафедраси ҳамда жамғарма томонидан заиф эшитувчи болалар билан алоҳида иш олиб борилди. Олмониянинг етакчи компанияси оториноларинголог-аудиолог шифокор И.А.Биккловани малака ошириш учун ГФРнинг Колледо шахрига боришига молиявий ёрдам қўрсатди.

Яқинда “Соғлом авлод учун” халқро жамғармасида бемор болаларга эшитиш мосламаларини топшириш бўйича тақдимот маросини бўлиб ўтди. Тадбирда бемор болаларга эшитиш мосламалари ва есадик савгалар топширилди. Ота-оналар ва болалар уйи мураббийлари кўрсатилган гамҳўрлик учун ўз миннатдорчиликларини билдирдилар.

ИЖОДКОР АЁЛЛАР УЮШМАСИ

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида Республика Ижодкор аёллар уюшмасининг Тошкент шаҳар хотин-қизлар кўмитаси билан ҳамкорликдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Тадбирга журналист аёллар, олий ўқув юртлирининг журналистика факультетларида тахсил олаётган талаба қизлар қатнашдилар. Тошкент шаҳар ҳокими муовини, Хотин-қизлар кўмитасининг раиси Фарида Абдураҳимова хотин-қизлар кўмиталарининг оммавий ахборот воситалари

билан алоқаси, хотин-қизларга мўлжалланган матбуот органлари ва нашрларда ёритилаётган мавзу ва муаммолар ҳақида гапирди.

Тошкент шаҳар Хотин-қизлар кўмитаси қошида жамоатчилик асосида “Ижодкор аёллар уюшмаси” ташкил этилди. Унга фаол ижодкор аёллардан иш юритувчилар тайинланди. Уюшмага давлат ва нодавлат оммавий ахборот воситаларида хотин-қизлар ҳаётига оид мавзуларни ёритувчи журналист хотин-қизлар ҳамда журналистика факультетларидан талабалар аъзо бўлдилар.

С.ФАХРИДДИНОВА.

Ахборот

«Инсоният буюк одамларни вужудга келтириш учун, тинмай тер тўкиши лозим». Фридрих Ницше

нинг бош муҳаррири, муҳбирлари бўлиб, «журналист» номини ва нонини оқлаб юришибди.

Тарих фанлари доктори, профессор Назира Абдуазизова 60 ёшга тўлди. Сафдошлари, шоғирдлари, дилдошлари у ҳақда гурурланиб, меҳр билан сўзлашади.

Она республикамизда журналистиканинг шаклланиши ва тараққиётини чуқур тадқиқ этди, дейди сиёсатшунослик фанлари доктори, профессор Нарзулла Жўраев. - У оммавий ахборот воситаларига оид монография ва дарсликлар яратган таниқли тарихчи олимидир. Назира опанинг илк машқлари болалар газетаси, радиотўлқинлари орқали муҳлисларга етиб борган бўлса, бугун «Туркистон матбуоти тарихи», «Академия», «Ўзбекистон журналистикаси тарихи», «Ўзбекистон оммавий ахборот воситалари», «Матбуот ва маънавий мерос» номли китоблари мустақил Ўзбекистон журналистикасига қўшилган муносиб хиссадир...

Аёл фақат ўз мақсадларини рўйбга чиқариш учун ҳаракат қилса, табиий, бир

даги, «Ўзбекистоннинг янги тарихи Маркази»да давом эттирдик:

- Адам Абдураҳим ота уста хунарманд одам эди. Дўппи, теллақларнинг қадимий нусхаларини тикишда улардан ўтадигани бўлмаган. Менинг қўлларим ҳам хануз дўппи тикишни соғинади. Онагинам Ҳикоятхон ая эса уй бекаси эди. У биз - 8 фарзанд тарбияси, билимли бўлиб вояга етишувимиз йўлида ўзини бағишлади. Тўрт акам фан арбоби, профессор, қизлар мураббий, шифокор, педагог бўлишди. Ўзим ҳам ҳеч қачон меҳнатдан қочмаганман. Қўлларимни бўлақларга бўлардим - тонгдан тушгача илм билан шуғуллансам, ярим кун болалар тарбияси йўлида жоним ҳалак эди. Икковига ҳам инглиз тили, француз тили ва рус тилини мустақил ўргатдим. Болаларим мактабни олтин медаллар билан, олийгоҳларни имтиёзли дипломлар билан тугатишди, ўз соҳаларининг билимдони бўлиб етишдилар. Икки қайнонага - қайнона ойим ва қайнонам хизматида бўлардим. Тунларимни илмий ишим устида бедор ўтказардим.

Москвада Ломоносов университети аспирантурасида ўқиб юриб, йиққан манбаларим докторлик ишимга асқотди. 1997 йилда докторлик диссертациясини ҳимоя қилдим. Ҳаётдан топган ҳикматим шу бўлдики, кўз бошларкан, қадам ташларкан. Фақат кўзни илм нури, қадамни шиддат тарқ этмаса бўлгани!

Устознинг китоб жавонига кўз ташлайман. Унинг 8 та монографияси, 4 ўқув методик қўлланма ва 3 рисоласи - бугунги кунда Ўзбек журналистикасининг ютуғига айланганлиги кўнглимда фахр уйғотди. Олиманинг «Ўзбекистон адабиёти тарихи» китоби асосчиси, академик Воҳид Абдуллаев авлодидан эканлиги бежиз эмаслигига имон келтираман. Минглаб мисраларни ёддан айтган қомусий олимнинг қувайи ҳофизаси Назира Абдуазизованинг ҳали яна қанча авлодида рўй кўрсатишига ишонгинг келади.

Санобар ФАХРИДИНОВА

ЮК КЎТАРГАН ЮЗАГА ЧИҚАР

1974 йил... ТошДУнинг журналистика факультети талабаси бўлдик. Илк дарсимиз - «Журналистика тарихи»ни ўрганишдан бошланди. Адл қоматли, хушбичим, истараси иссиқ аёлниг қўзлари чакнаб аудиторияга кйриб келиши ҳеч эсимдан чиқмайди.

Салом, дўстларим! Авваламбор журналистика оламига хуш келибсиз! Мен сизнинг курс раҳбарингиз, аниқроғи, дўстингиз Назира Абдуазизова бўлман... - деганда бироз «бегонасираб» турган талабаларнинг юзлари ёришиб кетганди ўшанда.

Назира она 5 йил давомида биз учун нафақат устоз, балки дугона, яқин маслаҳатгўй бўлди...

Назира Абдуазизованинг қўлидан «учирма» бўлган юзлаб талабалар айна пайтда жамият ва фан арбоби, газета-журналлар

томонлама ютукка эришади, - дейди шоира Ойдин Ҳожиева. - Агар бу мақсадни болаларининг келажаги, турмуш ўртоғининг қизиқшишларига қаратса, оила гуркираб, ҳосилидан жамият ҳам бахраманд бўлади. Назирахон ана шундай икки томонлама довонни забот этди. Умр йўлдоши Баҳодир Аҳмедовнинг таниқли кинорежиссёр, деган номга эришувиغا, ўғли Беҳоджон ва қизи Нилуфархоннинг иқтидорли иқтисодчи бўлишларига имкон яратди.

Иқроларнинг, эътирофларнинг адоғи йўқ... Сўхбатни устознинг айна пайтда Бош илмий ходим бўлиб ишлаб турган Ўзбекистон Президенти хузуридаги давлат ва жамият қурилиши академияси қоши-

Мактабда бирга ўқиган дугонам Маҳбубахонни кўрганимда, мунглиг қўзларидан кўп нарсани уққандай бўлардим. Фарзандсизлик унинг келинлик кўркига соя ташлаб турарди. Узун тунлар бедор ўтириб шеърлар ёзарди: **Бу не тақдир, бу не азобдир, Яшамоққа қўймаса хаёли. Тушларида аллалар айтса, Она бўла олмасан аёл...**

Турмуш ўртоғи билан аҳил яшаётган дугонам катталарнинг маслаҳати билан фарзанд олиб тарбия қилишди. Яхши ниятда чақалоқча Умидахон деб исм қўйдилар. Буни қарангки, шу қизалоғининг орқасидан бирин-кетин уч фарзандли бўлишди. Бағри болага, уйи нурга тўлди.

Энди ёш болаларининг парвариши ва уй-рўзгор ишлари билан қийналаётгани ҳам аввалги фарзандсизлик қўноқлари олдида кўзига кўринмайдиган бўлди. Гўдакка оналик меҳрини тутмоқ, тунлари чақалоқ бўйларидан сармаст бўлиб алла айтмоқ, бир умр бешиқларга боғланиб яшамоқ илнжи қанчалар ширин...

Гўдаклигидан қулоғига алла кирган боланинг ўз уйига, демакки, Ватанига меҳри бошқача бўлишини таъкидлашади. Биз эса тортинибми, дадил алла айтолмаймиз. Лекин билиш, айтиш ҳам керак экан. Ривоятда айтилишича, бир онанинг ёлғиз қизи хоризлик савдогар йигит билан аҳду паймон қилишибди. Бундан хабардор бўлган ота-она ва қариндошларнинг "Узоқ эл, борсанг ҳеч қачон қайтиб келолмайсан", қабилидаги ўғит-маслаҳатлари ҳам қизни бу йўлдан қайтаролмабди. Ноилож, тўй қилиб, қизга оқ фотиҳа беришибди. Кетиши олдида она қизини бағрига босиб, илтимос қилибди: "Жон болам, соғ бўл, саломат бўлгин, фар-

занд кўрсанг уларнинг ҳеч бирига алла айтма! Айтсанг бутун умр норизо кетаман".

Хуллас, йигитнинг юртида саккиз йилдан сўнг фарзанд кўришибди. Онасининг илтижоси қизнинг эсидан чиқмаган экан, боласига алла айтмабди. Қўнларнинг бир-бири фарзанди қандайдир касалга чаплиниб, оламдан ўтибди. Қизнинг қайғуси оламга сиғмабди. Иккинчи фарзанди ҳам узоқ турмабди.

У ч и н ч и

Журналист ён дафтаридан айтаверибди. Уғил бутунлай тузалиб кетди. Лекин жувон алла айтди дегунча, туғилиб ўсган қиялоғи, ота-онаси, дугоналари кўз олдига келаркану, ўзини қўярга жой тополмас экан. Шундагина у онасининг нима учун "алла айтмагин", деган сўзларини тушуниб етибди.

Бир тожик аёли билан поездда ҳамроҳ бўлгандим. Институтда бирга ўқиган рус йигитига турмушга чиққанлигини гапириб берди. Оилада қайси тилда гаплашишадгани билан қизикдим.

Ўзимиз ҳам, фарзандларимиз ҳам икки тилни биламиз, она тилимизни қадрлаймиз. Биринчи фарзандим туғилганда тожикчада алла

АЁЛ...

айтдим. Қолган болаларим ҳам шу алла билан катта бўлишган...

Бир дугонамнинг аччиқ қисмати ҳали-хануз юрагимни тимдалайди. Чақалоқлигида онасидан айрилган Маъсума болалар уйда катта бўлди. Отасини эслолмади. Фақат кровати тепасида парвона бўладиган кекса рус кампирини ва унинг айтган русча алласини эслади. "Менга ўзбекча алла айтишмаган",

дерди у армон билан. Яқинда Маъсумани кўриб қолдим. Анча сўхбатлашдик. Бола-чақали бўлиб, ўзидан тинчиган. "Эслайсаним, - дейди у. - Алла ҳақида гапиргандим. Мен болаларимни худди рус энгамадмай алла айтиб ухлатсам, фақат ўз она тилимда. Ўзим эшитмаган аллаларни, юрагимнинг туб-тубида яширилган хисларимни, бор меҳримни қўшиб алла айтман".

Ха, бу дунёда аёл учун бешикнинг ёнидан кўра ярашиқли жой, баландроқ тахт йўқ...

Зумрадхон АБДУЛЛАЕВА Андижон вилояти, Олтинқўл тумани, "Олтинқўл" газетасининг бўлим мудир.

ГАЗЕТХОНЛАРИМИЗ ИЖОДИДАН

ЭСЛАМАЙ ДЕЙМАНУ...

Пешонамга тўйидинг сен ажиз бўлиб, Ёднинг сочларимга қорайин оптоқ, Умр ўтар сенсиз аламга тўлиб, О, қанчалар оғир буну ҳис этмоқ.

Эсламай дейману, бўйсунмас юрак, Талтинаверади хаёл - асов от. Сен ҳам гоҳи-гоҳи қумсанг керак, Деган умидлардан излайман нажот.

Армонга айланиб улгурган орзум, Ва ҳали номаълум қисматим ила, Сўнги қунимгача, ишон, онт ичгум, Яшайман севглим Сена бахт ичгум.

Эсдан оғдиргучи лаззатли тўйгу Сармаст қилди иккимизни ҳам. Йиллар тўфонидан сизиб чиқди-у, Соғинг оташига биз бердик барҳам.

Бир чашмадан икки тоғчи мисоли, Ўхшашлигимизга бўлдиқ кўп амин. Ором ато этди қалблар висоли, Гўё иккимиз-чун яраган замин.

Фақат юлдузлару ой бўлди гувоҳ, Эхтиросларга лик, ажиб бир сирга. Умр сўқмоғида тўтиндик ҳамроҳ, Тугатолмасак-да бу йўлни бирга...

Самода порлар Ажиб бир юлдуз. Хаёлим чорлар, Узолмайман кўз. Ниҳоҳларингни Ёдга солиб у Ниғом этади Лаззатли тўйгу. Қолдириб ёлғиз Кетган бўлсанг ҳам, Гўё иккимиз Биргамиз ҳар дам. Шундайин тулар Ноғирон кўнгли Парвоз қилади Эркин ва енгил. Ягона истак У ажиб юлдуз Кетмасин сендек Бенишон, биз...

Бирор дилнинг бўлсанг мафтун, Юракдан сев, алдама уни. Тўйгуларин айлама паймол, Мени ёдга ол.

Икки юрак яшаб бахтиёр Висол чоғин кутар экан зор, Етакласа ширин бир хаёл Мени ёдга ол.

Берганида севгинин куйлаб, Босганида лабларингга лаб, О, ўшанда бир дам эҳтимол Мени ёдга ол.

Самодаги юлдузлар олис Ўтмишидан сўзлашса холис, Сена сира келмасин малол Мени ёдга ол...

Узоқ тиқилмаган тунги фалакка, Мултираб кўрнар олис юлдузини. Тўгдек қадалади армон юракка, Афсус, афсус ёнишда эмассан ўзини.

Сендек сева олмас энди ҳеч бир зот, Ҳеч қим бера олмас қўнглимга таскин. Энтикиб, соғиниб учган хаёл-от, Яна ҳузуримга қайтарар гамзин.

Тонг хабарин бериб тўйдинг маънос Видолашув вақтин эстади аён, "Мен ҳам соғинаман, лекин мана афсус, Сизники бўлмайман беғам ҳеч қачон..."

Мухаммаджон САЛИМОВ

- Сўзининг устидан чиқадиған, мард, ўзига ишонадиган эркаклар ҳурматим баланд. Аммо аёллар панасида юрадиган, улардан фойдаланиб қолишга ҳаракат қиладиган йигитларни кўрсам ўзимни тутти туролмайман, - дейди тахририятимизга кўнғироқ қилаётган Шоира исмли аёл.

-Эшим 34 да дедингиз. Оилали бўлсангиз керак. Бошқа эркакларни кўйиб турайликда, турмуш ўртоғингизнинг хусусиятлари ҳақида гаплашсак, нима дейсиз?

-Менинг "собик" эримда бир аёлни хор-зор қиладиган, бахтсизлик ботқоғига етаклайдиган барча "яхши" хусусиятлар ортиғи билан. У билан севишиб турмуш кургандик. Танишувимиз аввалда нуфузли ташкилотда ишлайман, деганди. Тўйдан сўнг тунги соат 12 ларда чишга кетаялман, тунгги сменада ишлаб пул топиб келаман", деб чиқиб кета бошлади. Эр-талаб кийимлари кир-чир, мой-га ботган холатда кириб келар, на ота-онасига, на менга бир сўм пул бермасди. Ўзим уйдабурон, гап-га чечан қиз бўлганим боис Тошкентга қатнаб савдосотиқ билан шуғуллана бошладим. Ҳафтада икки марта бозорга тушиб, озиқ-овқат харид қилиб ошонани тўддириб қўяман. Бу ишим ҳаммага ёқар, ҳеч ким "Шунча пулни қаердан топяпсан, қандай иш билан шуғулланаяпсан", демасди. Бир кунги хўжайинининг сирини фош бўлиб қолди. У айтган тунги сменада иш аслида "ўғрилик" экан. Ўзига ўхшаган икки-учта ўртоқлари билан поезд станциясига бориб юк олиб келадиган поездлардан ўғрилик қиларкан. Унинг сирини очиб қолгач этагимни вақтида ёпиб, ажралишни талаб қилдим. Чунки мен "ўғри" отадан фараздан кўришни истамагандим. Умирининг энг чиройли онларини пайхон қилгани етмаганидек, у мендан пул талаб қилди. "Элга тўй қилиб сени анча сарф-ҳаражат билан олганман, кетказган пулларимни тўлайсан", - деди. Мен ҳам бўш келмадим. Ундан кутулиб олгач, нарсаларимни машинага юклаб, Тошкентга қараб йўл олдим. Яхшигина бир заводга ишга жойлашиб, оилавий ётоқхонадан жой олдим. Уша пайтда менга берилган уйни ҳеч ким олмаган экан. Чунки поллари чириб, деворлари могорлаб кетганди. Мен уйни таъмирлашга тушдим. Икки хонали уйни уч хонага айлантириб, замонавий мебеллар билан жиҳозлаб олдим.

-Шундай қилиб бошқа турмуш курмадингизми?

-Ахир эркакларнинг ҳаммаси ёлғончи, ландовур бўлса қандай қилиб турмушга чиқаман. Қайси эркак билан танишсам, у ўзимга эмас, уй-жойимга ошиқ бўлади. Бир-иккитаси билан гаплашиб юргандим, кейинроқ билсам оиласи бор экан. Ўзимга ўхшаган бечора бир аёл бахтини ўғирлаб, болаларини етим қилиб нима қиламан. Эр бўлса ўзимники бўлсин. Болаамга ҳам ҳақиқий ота-тич қила олсин. Ўтган ҳафта ёмғир ёққанди эшигимнинг таги йигитларга тўлиб кетди. Ҳаммаси тайёр бошлана, иссиққина овқат излаб келган. Биттасига раҳимли келиб зални бўшатиб бердим. Уймидан 2-3 ёш кичик бўлсам, "Сизга уйланаман" деб юрганди, ёмғир тиниб, қуёш чиқиб, кунлар иссиб кетгач қўчиб кетди. Қорасини ҳам кўрсатмай қўйди. Нега

эркаклар аёллар ҳақида жуда ҳам қалтга ўйлашади. Ахир эрим, болаларим йўқ бўлса, қалбим, юрагим бор-ку! Нега менинг хис-туйғуларим билан уйнашади. Ё улар учун аёл киши қўғирчоқми? Тўғри тан оламан, бир айбим бор. Чиройли, келишган, ўзига оро бериб юрадиган йигитлар билан сўхбатлашни ёқтираман. Лекин уларнинг охиж томонини сезиб қолсам қўл силтайман. Ўтган йили 45 ёшлардаги бир эркак "сизга бола, менга хотин керак, турмуш курайдик", -дея таклиф қилди. Оиласидан ажралган экан. Ота-онангиз билан таништиринг, яшаш шароитингизни бир кўрай дедим. У уйига таклиф қилди. Кекса онаси билан тураркан. Синглиси келиб мен учун дастурхон тузаб, овқат тайёрлаб ўтирган экан. Улар билан сўхбатлашдим. Онаси: "Қизим, сизга тўғрисини айтий, ҳали ёш экансиз. Ўғлим ароқхўр, дангаса, биров иш буюрса қилади, аммо ўзича бирор ишга қўл урмайдиган одам. Буни тарбиялаб олганингизча умрингиз ўтиб кетади", - деди. Онахонга раҳмат айтдим. Ана шу воқеадан сўнг "эркак зоти шундай бўлса, турмуш курмаганми бўлсин", - деб ўзимга-ўзим сўз бериб қўйгандим. Яна биттаси пайдо бўлиб хаёлимни бузди. Менга бир оғиз ҳам айтмай кўшилиримга «юнон» иди Шоира иккимизнинг тўйимиз бўлади", - деган гап тарқатибди. Ўзи чиройлигина йигит, муомаласи ҳам яхшигина, аммо ўз аёлини ўз қўли билан бегона эркакка топшириб қўйди. Хотинига «Россияга ишлагани кетаялман», - деб ўзи Тошкентда ишлаб, болаларига пул

жўнатиб юраверган. Уч йилдан сўнг хотини билиб қилиб, эрининг дўстига турмушга чиқиб олган. Ноилож қолган "шўртумшук" йигит бошлана излаб менинг олдимга келган. Мен ҳам унга шарт қўйдим. "Қачон уй сотиб олсангиз кейин сизга турмушга чиқаман", - дегандим қорасини кўрсатмай юрибди. Энди ўзингиз айтган битта аёлни бошлана билан ташминлаб, рўзгорини тебрата олманган эркакка қандай қилиб турмушга чиқаман? Ҳаёт мени шахмат доналарига ўхшатиб у катакдан олиб, бу катакка улоқтирарди. Билмадим менга аталган бирорта бекат ҳам бормикан.

- Шоирахон, «Оила ва жамият»га ишониб дил дафтaringизни очганингиз учун ташаккур. Биласизми, инсоннинг бахтиёрлиги ҳам, бахтсизлиги ҳам ўзи сабабчи. Сизнинг ҳаётингизда яхши инсонлар учрамаётган бўлса, бу барча эркаклар ёмон дегани эмас. Орамизда ўз оиласи, қариндош-уруғлари, жамият олдидagi бурчини аъло даражада бажариб яшайётган эркаклар-оталар талайгина. Уларга қараб: «борингизга шукур, эркаклар», - дегингиз келадди. Сиз одаларга ишонч билан қаранг. Улардан инсонийлик хислатларини талаб қилиш билан бирга ўзингиз ҳам яхши аёллингиз билан бошқаларда ишонч ўйготинг. Тўғри, сиздаги сўзасомоллик, уйдабуронлик хислатлари баъзи бир эркакларда йўқдир, аммо яхши хислатлар юқумли бўлади. Астойдил оила қуриш ниётида бўлсангиз аввало ўзингиз курашинг. Нигора Йўлдошева

Тушдан сўнг келган кекса бир муҳлисимизни кузатиб пастга тушгандим. Қайтаётганимда чинорлар остида турган басавлат бир киши мени тўхтади.

РАД ЭТИЛГАН СОВЧИЛАР

- Синглим, мен "Оила ва жамият" газетаси тахририятига келгандим. Агар сизга малол келмаса у ердан бирортасини чақириб беринг. Юрагим хасталиги боис уларнинг олдига чиқа олмайман, - деди.

Мен ўзимни таништирганимдан сўнг, у яна: -Бўлмаса, манави скамейкалардан бирига ўтирайлик, айтадиган гапларим кўп-да, - деди.

- Қизим, мен ҳуқуқий идоралардан бирида анча йиллардан буён ишлайман. Ҳозир ҳам катта бир идорани бошқараман. Тўрт нафар фарзандимнинг кенжаси қиз эди. Яширмайман, ота сифатида болаларим учун анчайин қаттиққўлроқ бўлсам -да, уларнинг яхши билим олишлари учун ҳеч нарсани аямаядим. Улар ҳам ишончимни оқлашиб, мени хурсанд қилишди. Уч ўғлим билан фахрланаман.

- Улар ҳам сизнинг изингиздан кетишганми?

- Йўқ, бошқа соҳаларда ишлашади. Лекин, ҳар бирининг ишонасидаги раҳбарларидан ҳам, ҳамкасбларидан улар ҳақида яхши гаплар эшитганим учун кўнглим яйрайди. Улардан хотиржамман, уй-жойларини ҳам ўз меҳнатлари билан қуришди. Отам фалон жойда ишлайди, деб менга орқа қилишмади. Фиштарини ҳам ўзлари қўйиб, сувоқларини ҳам ўзлари қилишди. Сизга бу гапларни айтишдан мақсадим шунки, мен катта лавозимимдан ҳеч қачон ўз манфаатим учун фойдаланмагандим. Бировларга сира ёмонлигим йўқ эди. Шунинг учун одалардан сира ёмонлик, аниқроғи ёвузлик кутмагандим. Аммо, қизим... У тиббиёт институтида аълочи талаба эди. Жамоат ишларида ҳам фаоллигини билардим. Уйда-ку, онасининг тенгисиз ёрданми сира эди. Ҳамма бало унга совчилар келганидан сўнг бошланди.

- Қиз болага совчилар келиши табиий-ку, ёки бўлажақ куёвдан кўнглингиз тўлмаганими?

- Совчилар кўп келишарди. Мен эркак кишиман. Қизимнинг кўнглини онаси биларди. Хотинимга йигитлардан бирортаси Юлдузга маъқул бўлса, айтсин дегандим. Лекин, у ўқишини тугатишини айтиб унамади. Қизим бир неча тилларни яхши билгани учун келажақда хорижга бориб ўқишини давом эттиришини истарди. Мен ҳам, онаси ҳам иштиёрни ўзига ташлаб қўйгандик. Лекин Шайхонтоҳурлик тадбиркорнинг оиласидан келган совчилар бизни сира тинч қўйишмасди. Охири қизим йигит билан учрашгани борди. Улар учрашишга қизим узил-кесил унга тегилишини айтиди. Бу эса уларнинг ҳамиятига тегибди. Йигит аламини олмоқчи бўлиб юрган экан.

Бир кунги Юлдуз кечроқ институтдан келаятса йигит йўлидан чиқиб хушумомалалик билан, "Юлдузхон, майли, мен сиздан хафа эмасман. Юринг. Бир пиёла чой ичиб ака-синглидек гаплашайлик", - дедди. Қизим кўнглида ёмонлиги йўқ, содда бўлгани учун бирга шу атрофдаги кафелардан бирига киришибди. Мақсади, у йигит билан бутунлай орани очик қилиш экан. Аммо... Қаттиқ хатога йўл қўйганлигини билмабди.

- Йигит унга зўравонлик қилибдими?

- Йўқ... Агар шундай бўлса ҳам чидаш мумкин эди. Лекин у қизимнинг чойига нимадир солибди. Сўнг машинасида бир аёлнинг уйига олиб бориб, қўлига гиёҳханд моддасидан укол қилдирибди. Бироз ўзига келгандан сўнг, секин кўчага ташлаб кетишибди. У уйга қай аҳволда келганлигини мен кўрганам йўқ. Онаси ҳам ишда бўлгани учун билмабди. Эртасига ўқишга бормабди. У бироз тобим йўқ, деганига ишониб-

миз-да. Кейин эса ҳалиги йигит яна йўлини пойлабди. Юлдузининг айтишича бу гал у кўзига жуда яхши инсон бўлиб кўринибди. Яна қизимга катта микродорда гиёҳханд моддасидан укол қилди-

рибди. Буни бир неча марта такрорлабди. Бахтимизга акиси тасодифан кўчада Юлдузини машинага суяб ўтказаятган йигитни кўриб қолибди. «Синглимнинг тоби қочган бўлса керак», - деб ўйлабди. Лекин кўнглида шубҳа пайдо бўлган, уларнинг орқасидан келаверибди. Қараса... Уйга эмас, бегона бир жойга олиб кетаётганмиш. Охиригача

пойлаш, нима гаплигини билиш учун машина тўхтаган жойда тўхтабди. Ичкарига киришдан олдин милиция чақиртирибди. Милиция билан ичкарига кирганда Юлдузининг иккала билагига укол қилинган ва полда чўзилиб ётганимиш. Хуллас, ўша укол қилган аёл ҳам, йигит ҳам қўлга тушди. Жазоларини ҳам олишди. Лекин қизим... У энди анча даволаниши керак. Муҳими бу ҳақда бутун маҳаллаимиз, институтдаги курсдошлари ҳам билиб бўлишиди.

- Ахир қизингиз ўз ихтиёри билан бу ишни қилмабди-ку.

- Тўғри, лекин ҳаммага бирма-бир воқеани тушунтириш қийин-да.

- Қизингиз ҳозир қаерда?

- Уни республикамиздаги энг яхши шифохоналардан бирига жойлаштирганимиз. Бугун унинг илтимоси билан сизларнинг олдингизга келгандим. Фарзандларининг орзу-хаवासини қўриш истагидга яшайётган ота-оналар сал хушёр бўлиши керак, дейман. Бу бизнинг удумимиз, чиройли удумимиз эди-ку, ахир. Нега энди рад жавоби олишгандан сўнг қасдлашиб қолишдикин? дея ўйлайвераман. Мана энди, қизимнинг номига бўлмағур гаплар тарқалди. Албатта, бир кун у ҳам ўзига муносиб йигитга турмушга чиқадди. Лекин, бу гап-сўзлар орқали яна юзи қаро бўлмасмикан? Рад этилган совчилар нега бундай ёмонлик қилишди? Лекин истамаган одамига қизларни турмушга бериб бўлмайдими-ку! Нега энди шундай бўлди, нега ахир? Боламнинг айби нима эди? Бизнинг айбимизчи, бизга ҳам жуда қийин ҳозир. Энди нима қилишимиз керак?

Эркак йўл четиде турган машинанинг олдига борди-да, эшикни очиб:

- Бугун Юлдузини бир айлантириб келиш учун руҳсат олдим. Мана ўзи деди. Машинанинг орқа ўриндигида жуда ҳам чиройли, лекин маънос қиз ўтирарди. Бош ирғаб мен билан сўрашган бўлди. Отаси хайрлашиб машинага ўтирди.

Кўнглимга бир олам титроқ солиб кетган бу кишига ачиндим. Айбсиз айбдорлар... Азизлар, ахир буй етган фарзандларимиз бор экан, дилимиздан уларга бахт тилаймиз. Кимнингдир уйига совчиликка борамиз, кимдир бизниқига, қизимизни келин қилиш орзусида совчиликка келлади. Ўғлимиз ёки қизимизнинг бахтини ўйлаб маъқулни танлаймиз. Сўраб-суриштирамиз. Бунинг нимаси ёмон, бири бўлмаса бирига тақдир битиги ёзилди-да. Совчилар рад этилса бу ҳам тақдир. Ўша йигитнинг пешонасига ҳам ёзилган бордир. Энди менинг кўнглимда ҳам шубҳа туғилди. Нахотки, рад этилган совчиларнинг ҳаммаси шундай қабих ишларни қилишса?

Сиз нима дейсиз, азиз мухлис?

Басира САЙДАЛИЕВА

Мен излаганим... Кўнғироқларингиз...

"ШОҲ БЕКАТ"

Мадинахон! Эс-хушингизни йигиб олинг. Севги бошқа - ҳаёт бошқа. Бу ҳаёт қонуни. У оилада эркатой, ёлғиз фарзанд, - дебсиз. Ишлашни хоҳламаса, ўқишни истамаса келажакда оиласини қандай боқади? Унга ким бир бурда нон беради? Йигитингизни ерга урмоқчи эмасман. Куйиб турган юракни ҳам намакобга ботирмоқчи эмасман. Аммо ширин муҳаббатдан аччиқ ҳақиқат яхши. Ловуллаб ёнган аланга тез ўчади. Ота-онангиз норози бўлса, унга тегаман, - деб оёқ тираманг. Қани айтингчи, нима учун авлодаждодларимиз ўғил уйлантириш, қиз чиқаришда насл-насабни суриштириб келишган? Билиб қўйинг, азалий бу удум оилада тотувлик ва

ча ота-онасига боқиманда бўлиб юради? Ота-она дунёга устун бўлолмайдику! Майли, қўйинг, онаси совчиликка келсин! Ҳамма гапдан хабардор бўлсин. Бу севгидан бирон нима чиқишига кўзим етмаяпти. Оллоҳим дилингни нурафшон айлаб йўлингизни ёруғ айласин. Сизга бахт, бахтдан тахт тилайман. Онангиз сизни бахт остонасида кўришни хоҳлайди. Буни ёдингиздан чиқарманг. Тўғри фарзанд ота-онанинг гуноҳлари учун жавобгар эмас. Балки, мен нотўғри уйлаётгандирман. Шу уринда бир воқеани айтиб берай. Холамни бир йигит севиб қолди. Бувам, бувим, оиламиздагиларнинг барчаси норози бўлишди. Холам эса ўз сўзида туриб олди. Тўй ҳам бўлиб ўтди. Лекин, қаршиликлар эвазига қурилган оиладаги рўзгорининг арава-сини холамнинг ўзи тортаяпти. Ўз онаси-янгам ёрдам беради-ю, тезда чарчаб қолади. Хар бир ота-она янги оила бахтли бўлсин, қувёв-

УЛАР СИЗГА БАХТ

покликни таъминлаш, янги авлод қонининг тозалигини асраб қолиш мақсади билан келиб чиққан. Авлоднинг қони тоза бўлса, миллатининг қони тоза бўлади, тоза қонли миллатнинг эса иймони бутун, шуури балинд, умри боқий кечади.

“Усиз қандай яшайман” 33-сон

ЭСАЛТА: Менинг ҳам қалбимга муҳаббат меҳмон бўлиб келди. Аммо йигит ошлага ёлғиз, эркатой, бунинг устига касб-корсиз бўлгани туфайли ота-онам у билан оила қуришимга норози.

МАДИНА

қелин қўша қариб, ували-жували бўлишсин, деб орзу қилади. Шундай

қелин қўша қариб, ували-жували бўлишсин, деб орзу қилади. Шундай

ТИЛАШАДИ

экан, фарзанд ҳам ўз ўрнида ота-онанинг маслаҳатларига қулоқ солса, уларнинг раёйига қараб иш тутса ёмон бўлмас. Ота-она хар ҳолда кўпни кўрган, яхши билан ёмонни, аччиқ билан чучукни ажратавериб суяги қотган одамлар-да ахир. Шунинг учун айтишади-да, “Қари билганини пари билмас” деб. Бу менинг фикрларим эди. Маслаҳат бериш биздан, амал қилиш эса сиздан.

Нигора ЗАРИПОВА,
Бухоро вилояти,
Пешку тумани.

Бундан 12 йил олдин мен яхши биладиган бир аёл ҳақида турли миш-мишлар тарқалди... У аёл тўнғич фарзандини жарроҳлик йўли билан туғади. Сўнг унга бола боласи ўлганлигини айтишади. Аёл касалхонадан уйига қайтач, эри унга ғалати хабарни билдиради: «Менга хотинингиз ўғил туғди дейишганди, сўнг бола

“Фарзанд доғини ҳеч ким кўрмасин” 16-сон

ЭСАЛТА: Учинчи қизимиз дунёга келди-ю, лекин уша кунчи кечга бориб, аҳвол оғирлашди. Тушаа жончи узилабди. Аюриликка чилашим оғир кечаяпти.

Нилуфар ОТАБОВЕВА

ҚАРИНДОШЛИК РИШТАЛАРИ БОҒЛАНДИ

ўлди деб мурдани олиб чиқиди. Уйга келдик. Очиб қарасак киндиги тушган, туғилганига 3-4 кун бўлган қиз боланинг ўлиги. Чақалоқни қабрга қўйганимдан сўнг онам: “Болам, бу бизнинг боламиз эмас, менга набирамни кўрсатишганди, у оппоқ оёзли, сочлари коп-қора чақалоқ эди”, дея юрагимга гулгула солди”, дейди. Энди ҳалиги аёл ўрнига ўзингизни қўйиб кўринг. Тақдир тақозоси билан бошқа фарзанд туға олмаслигини врачлар айтишган, уйга келиб эса бу гапни эшитиб, нима қилишга ҳайрон. Уша туғруқхонада ишлайдиган аёлга тилла сирга, узукларини берди. Ҳақиқатни айтишини ялиниб-ёлвориб сўрайди. Аммо у рози бўлмайди. Орадан 2 йил ўтади. Х. Эса ўша ўғилчасини тушларида кўриб чиқарди. Яна ўша туғруқхонадаги таниш аёлга учрайди. У катта пул эвазига қўшни туманда яшовчи, бефарзанд аёлинг манзилини беради. Ўзи эса бу вақтда нафақага чиқиб кетади. Х. кўрсатилган

манзил бўйича бориб эшикдан кириб не кўз билан кўрсинки, ҳовлида 2-2,5 ёшлар атрофида қўйиб-қўйгандек эрига ўшайдиган ўғил бола ўйнаб юрган бўлади... Ҳақ жойида қарор топади. Бу воқеа туман судида ёпиқ суд ҳолида кўриб чиқилди, номи элга таниш журналистлар аралашуви билан бола ўз ота-онаси бағрига қайтарилди. Аммо бола бу ота-онага кўниқолмади. Касал бўлиб қолди. Х. эри билан маслаҳатлашиб жигарбандини боқиб тарбиялаган аёлга қайтаришди. Аёлнинг туғишган укаси бу воқеаларнинг шоҳиди эмасми, хомиладор аёлига бор гапни тушунтирди. Ука туғруқхонадан чиққан аёли билан бирга ўғилчасини Х.га келтириб беришди. Икки оила ўртасида абадий қариндошлик ришталари боғланди. Ҳеч ким фарзандидан жудо бўлмасин, фарзанд доғида йғламасин, болам демасин. Юқоридаги каби ҳолатлар эса ҳеч қачон такрорланмасин. Хар бир фарзанд ўз уйида, ота-онаси бағрида яйраб, яшнаб вояга етсин.

Машхура ИСОКОВА

ҚИЗИМ ОЙДАЙ ТЎЛСИН, ДЕМАСДАН...

Ўз қизининг бўйи-баста билан севиши, хулқу одоби билан сурурланиш ўрнига кинокли изтироб билан ёнаётган Соҳила синглим! Инсонийликдан йироқ, ҳайвонсифат кимсанинг ўз жигаргўшасини гапирмайдиган, ҳатто ногирон этишгача олиб келган муносабати мени бир неча кун қарахт қилиб қўйди. Нима дейишимни, менинг тоифамдан бўлган ҳайвоннинг жазоси, сиз айтгандай ўлим эканлиги қайта-қайта хаёлимдан ўтаверди. “Ўзидан қўлайсин” деган холис ниятини

бузган, ўз ҳидини танимаган, нақ ўз такрорини кўра олмаган дуо ургур падари-лаънат, чала “ота”. Жонидан ясаб, исмини ёзиб қўшган халқасини чил-чил этмоққа ўзини чорлаган, улуғлик йўлида чоғга йиқилган ориятсиз ноинсоф “ота”. Сенга энг кўрқинчи ва зиёнли нафс ити ҳамла қилибди. Шайтоннинг гапи билан нафсга ружу қўйиб, оҳоринг тўкилибди. Ўз қизини ногирон қилган шумқадам сифатида инсоният назаридан қолганингни тушунасанми? Атрофингни бирданга ёритиб юборган, қадамлаганда бўйини баландлатган, шу бир парча эт билан дунёнг тўлгандику, ўз такроринг бўлган қизалоққа қандай ола қарадинг-а, лаънати “ота”.

“Ҳам ота, ҳам ... га жазо борми?” 42-сон

ЭСАЛТА: Бир кун бозордан келсам аблах эрим, ота-лик вазифасини унутган ҳолда қизимнинг номунига тегаётган экан. Ўшанаан бўён қизим гапирмайди, ногирон бўлиб қолди.

СОҲИЛА

бузган, ўз ҳидини танимаган, нақ ўз такрорини кўра олмаган дуо ургур падари-лаънат, чала “ота”. Жонидан ясаб, исмини ёзиб қўшган халқасини чил-чил этмоққа ўзини чорлаган, улуғлик йўлида чоғга йиқилган ориятсиз ноинсоф “ота”. Сенга энг кўрқинчи ва зиёнли нафс ити ҳамла қилибди. Шайтоннинг гапи билан нафсга ружу қўйиб, оҳоринг тўкилибди. Ўз қизини ногирон қилган шумқадам сифатида инсоният назаридан қолганингни тушунасанми?

варвар, боласи учун жонини берадиган, аёлларига (ўз қизига ҳам) метиндай муҳофаза ўрнида бўлиб келганлар. Уттиз кунда бир бойийдиган шаклу-шамойилинг билан аёлининг номахрамлар хузурига юбориб, қизингни номунига тегаганинча ўлсан бўлмасмиди?!?!! Хе эркак зотиға иснод келтирган, номард, Одам қиёфасини ижарга олган махлук, сени на у дунёлигинг, на бу дунёлигинг бор!

Атрофингни бирданга ёритиб юборган, қадамлаганда бўйини баландлатган, шу бир парча эт билан дунёнг тўлгандику, ўз такроринг бўлган қизалоққа қандай ола қарадинг-а, лаънати “ота”.

Ўз қизингни бахтдан махрум қилишдек жиноятга кўл урдинг. Ўз қизингни сара чиннидай, оқ қандай асраб аяш ўрнига гараз ва мараз ниятингни рўқак қилдинг-а, қалбини яраладиг. Бу ярани вақт ҳам даволашга оғизлигини қандай тушунтирсан сенга. Хаёлот изтироби, ҳаёт изтироби бошига тушган 12 яшар боқира қизинанга мен тангри таолодан сабр сўраб олиб бермоқчиман. Не сўзлар билан мурожаат қилсам. Қай меҳр билан мурожаат қилсам, туз сегилаган жароҳатимга қай хил бердош топай.

Ота номига иснод келтирган инсон, ота-онанг ҳам сени деб не куйга тушганини ўз тананга уйлаб кўришга ҳам арзимадингми? Қалбн ота-онангга таъзим этиб кўрмаганиндан, жон қизингга раво кўрган ваҳшийликдан даҳшатга тушиб, тавки лаънат оловида тутаб тургин. Ота бўлиб барча гуноҳларига тавба қилмаган, ишида, ёмиши ва демшида яхшиллик, тўғрилиқ, покликка эришмаган, ўз наслини ўзи бузган, ногирон этган гумоҳ “ота” заволга учрасин-а, ёруғ жаҳонда кўз очиб юришга арзимайди.

Синглим Соҳила, керагидан ортиқ кеչиримили, ўрни келганда хафа бўлишни билмаганлигингизни жазосини тортибсиз. Инсон хуқуқларини паймол қилиш ҳам, қадрини тиклаш ҳам дастлаб оилада содир бўлади. Шу боис одамгарчиликни дарз кетган оилангизга чидаб, сабр-тоқат қилиб юргангиз Аллоҳга маъқул бўлган мажозингиз эканлигини ўзингиз ҳам билсангиз керак. Хали яхши кунлар олдинда.

Мерган БЎМАТОВ,
Самарқанд шаҳри.

Осмонларга боқиб, қизим ойдай тўлсин демаядигми-а. Яхшиларни қидириб топиб, шу норасти қизингни улардан намуна олишга рағбатлантирсанг бўлмасмиди?! Атрофингни тузатиб, толу-терақлар экишга ярамидинг.

МУҲАББАТИНГИЗ УЧУН ҚУРАШИНГ

да ҳақиқий муҳаббат қоладимиз? Яқинда зиёли бир инсон билан ҳамсуҳбат бўлдим. Ҳақиқий муҳаббат китобларда бўлади деди у. Негадир

жаҳлим чиқди. Ўша китобларни ёзган сизу-биз эмасми? Кўрган, билган ва гувоҳи бўлган муҳаббатга йўғрилган ҳодисаларни ёзда ёзувчи. Азизим! Ор-номусни дилга жо этган ҳолда муҳаббатингиз учун қурашинг. Зеро, му-

“Усиз яшаш мен учун оғир” 31-сон

ЭСАЛТА: 15 ёшмаа талаба бўлиш бахтига муяссар бўлдим. Репетишорга қатнаб юрган пайтимаа бир бола билан танишиб, бир-биримизни ёқтириб қолдик. Аммо ота-онам унга беришмади. Мен-ку ҳаётимда кўп нарсаларга эришдим. Аммо у ичкилашкка берилиб кетди.

ГУЛСАНАМ

Қадрли Гулсанам! Ҳаёт гўзал, ҳаёт бешафқат. Афсуски гўзал ҳаётни булғайдиган ҳам, бешафқат ҳаётни шафқатга ўргатадиган ҳам ўзимиз. Инсон тақдирини ўз кўллари билан яратар эмиш. Лекин ўрни келганда айтиш жоиз. Ўзбекчилик, ҳаё, андиша ниқобига ўралган бизнинг журъатсизлигимиз, оғизлигимиз бор. Ана шу “ўзбекчилимиз”, “андишалигимиз” бизга кўпинча бахт эшигини очилмайдиган қилиб ёпиб қўяди. Нима демоқчилигимизни тушунгандирсиз. Сизнинг ота-онангиз тушунишни истамаса юрагингизга яқин амма-холдангиз, опа-синглингиз, акангиз

ҳаббат армони кетмас доғ бўлиб юрагингизда қолади.

Моҳира БҮРИЕВА,
Термиз шаҳри.

бордир. Яхшиликча тушунтириб ўшалар орқали ота-онангизга етказинг.

Бироқ шунда ҳам тушунишни исташмаса имконингиз йўқ, чунки ифбат пардасини кўтариб, бахтли ҳаёт кеңиришингиз амри маҳол. Шунинг учун етти ўлчаб бир кесинг. Ҳамма ўз дунёқарашидан келиб чиқиб сизга маслаҳат беради, бироқ таъкидлаганимдек ҳаммаси ўзингизга боғлиқ.

Ойсоат АВАЗОВА
Термиз шаҳри

ТАБРИКЛАЙМИЗ

ЭЪЛОНЛАР!

Мухтарома Умида ОҚИЛЖОНОВА!
Сизни таваллау айёмингиз билан табриклаймиз. Фарзандларингизнинг бахти, хонадонингизнинг файзи бўлиб, узоқ умр кўриб юринг. Оилангизга бахт, танлаган соҳангизга эса ютуқлар ёр бўлсин.
3-туғруқхона жамоаси номидан
Жамила Қосимова

Азиз фарзандимиз Зилола АҲМАДБЕК қизи!
Сени таваллау айёминг билан табриклаймиз. Ҳаётинг бахт ва шодликка тўлсин. Мунаввар орзуларинг рўёбга чиқиб, бахтинг гулдек очилсин.
Аяжонинг, Ойшонинг, Буважонинг, ходаларинг, уканг Азизбек.

Хурматли Махмулжон ГАЛАЕВ!
Сизни 29 октябр, табаррук 60 ёшга тўлишингиз билан қутлаймиз. Ҳаётингиз ҳамisha нурали, мазмунли бўлиб яқинларингиз даврасида кечсин!
Ўғлингиз Жаҳонгир, Санжар, Бобур, қизингиз Нилуфар ва рафиқангиз Хосият.

Мунис онажонимиз! Таваллау айёмингиз қутлауғ бўлсин! Сиз борки кўнглимиз тинч, хонадонимиз ободдир. Илоҳ ҳар доим соғ, шодон ва ҳамisha эъозимизга бўлиб юринг.
Умрингиз узоқ бўлсин.

Умр бўлошингиз ва фарзандларингиз.

Уажонинг Амирбек МУРОДОВ!

Тугилган кунинг муборак бўлсин! Ўқшларингга омад ва ўзингга соғлиқ тилайман.
Опанг Амира, Бухоро шаҳри.

Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳар "Оила зийнати" Маркази қизларни ва келинчаларни оилавий ҳаётга тайёрлаш мақсадида қуйидаги касблар бўйича ўқув курсларини ташкил этди. Марказда кам таъминланган оила фарзандлари бепул ўқитилади.

Ўқув муддати 2 ойлик курслар
• Бичиш-тикиш - "Элита" усулида пардалар, чойшаблар ҳам тикиш - Бисерлардан фойдаланиб тикиш - Бошланғич компьютер билимлари (Windows 2000) - Олий даражада торт ва салатлар тайёрлаш - Сартарошлик - Косметология - Маникюр-Бухгалтерия-касса аппаратуриси назоратчиси-Қандолатчилик-олий курс.

Ўқув муддати 3 ойлик курслар
• Миллий кўрпа-кўрпачалар тикиш - Юмшққ ўйинчоқлар, бешик кўрпачалари ва ёстиқчаларини тикиш.

Ўқув муддати 4 ойлик курслар
• Массаж ва уй ҳамширалиги - Бичиш-тикиш (бошловчилик уму) - Машинада гул тикиш (вишивка).

Курсларни битирган ўқувчиларга махсус сертификат берилади.
Манзил: "Халқлар дўстлиги" метроси. Фуркат кўчаси, 1 уй. Мўлжал: Республика спорт кўмитаси. Тадбиркорлар палатаси, 2 қават, 202 хона, 413 хона.
Телефон: 45-18-42, 29-28-58.

УРОЛОГ ВРАЧ, ДОЦЕНТ РЎЗМЕТОВ МЭЛС ҲОЗИЕВИЧ

ЭНУРЕЗ ХАСТАЛИГИ БИЛАН ОҒРИГАН ҚОВУГИ БЎШ ЎҒИЛ ва ҚИЗ БОЛАЛАРИНИ БАТАМОМ ДАВОЛАЙДИ.
Буйрак, қовуқ, простата бешик касалликларини ДАВОЛАЙДИ.
Манзил: Марказ-15, 12-уй (Жангоҳ маҳалла).
Мўлжал: Метронинг F, Фулом бекати. Тел: 144-46-87 9:00-17:00гача
Чорсудан 123, 100 автобус. Марш. такси. 2, 4, 7, 77, 91, Себзор бекати.

Профессор Эргаш САЛИМОВ клиникаси барча турдаги аллергия, бугин, ошқозон-ичак хасталикларини, касалланд, нимжон болаларни махсус усулларда даволайди. Бронхиал астма хасталигида гормонал дорилар қўлланилмайди. Аллергия касалликларини аниқлаб, даволашда турли аллергияларни қўйиб синалади. Иш вақти соат 8 дан 17 гача.
МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент, Уйғур Ҳўжаев кўчаси, 4-уй, 10-хона. Автобуслар — 27, 35, 46, 53, 91. Трамвай — 8. 1-шаҳар клиникаси бекати. Тел: 49-43-33, 144-64-30.

"Дилбарим - сервис" ўқув маркази сизларни ўқишга таклиф этади:

2-ойлик 1. Сартарошлик. 2. Косметология. 3. Биссер тикиш. 3-ойлик 1. Массаж (амалиёти билан). 2. Уй ҳамшираси (амалиёти билан). 3. Парда ва чойшаблар тикиш (турк андозаси асосида). 4. Торт, салат ва пишириқлар. 4-ойлик Тикиш, бичиш, моделлаштириш.
Ўқишни тамомлаганларга диплом берилади.

Телефонлар: 49-18-71 57-20-93
Манзил: Сергели-3 Массон кўчаси 3 уй УПК биносининг 3 қавати. Мўлжал: Сирдарё кафееси ёнида.

Х.К "Намуна Зиё"

Сизларни энг замонавий ўқув курсларига таклиф қилади.
1. Қандолатчилик-2 ой. 2. Уй ҳамшираси-2 ой. 3. Умумий массаж.
4. Бичиш-тикиш-3 ой. 5. Сартарошлик-2 ой. 6. Элита усулида парда ва чойшаблар тикиш-2 ой. 7. Биссер тикиш-2 ой. 8. Қўлда тўқиш-2 ой.
Курсларни малакали мутахассислар олиб борадилар. Ўқишни битирганларга диплом берилади. Вилоятдан келганларга ётоқхона берилади.
Телефонлар: 78-74-90; 78-60-15; 46-69-18.
Манзил: Чилонзор тумани, Ок-тепа майдони, Лутғий 1-тор кўчаси
1-уй Лутғий маҳалла фуқаролар йиғини идорасида жойлашган. (Ок-тепа майдонидан Чупон ота йўналишига қараб 1-бекат юрилади).
Автобуслар: 13, 77, 34, ота йўл 54, 22, раф: 22, 134, трамвай 9.

ОНАМ ОПЕРАЦИЯДАН ҚАЙТГАНЛАРИДАН СЎНГ ҚУЙДАГИ ВОҚЕАНИ ҲИКОЯ ҚИЛИБ БЕРДИ.

БЕЗОВТА РУХ ИНЪОМИ

Операция столида эканлигимни эсламан. Бир пайт хушимни йўқотдим чоғи, оғриқдан батамом халос бўлдим. Манзара ҳам бутунлай бошқача, аллақандай, гайритабии манзилда эдим. Бир оздан сўнғ ён-атроф тиниклашиб, ўзимни кишилар билан гавжум чорқоқина хонада ўтирганлигимни англадим. Одамлар кўп, ёшувари биргаликда ўтиришибди. Ҳамма нарса гайритабиий, нотаниш чехралар... Ниманидир

ангори ўзгара бошлади. У қўлларини силкитар, чиқиб кетишга ишора қиларди. Менда ўзгарши сезилмагач: "Ket! Ket! Нега келдинг? Ахир, ҳали калимани ёдламагансан-ку! Фарзандларингни, набираларимни кимга ташлаб келдинг?" - дея овозини чиқариб койиб бошлади. Умримда бирон бора юзига тик қарай олмаган

отамнинг сўзлари қаттиқ тасыр қилиб, ўримдан турдим. Сўнгра ўзимни қўлга олиб, ташқарига чиқишга уриндим. Остонадан ташқарига қадам ташлашим билан чексиз бўшлиққа синга бошладим...

Кўрқувдан юмилган кўзларимни очганимда эса операция столида эканман... Тепамда дадан турарди. Ушанда отам руҳининг ҳозирлиги туфайли ҳаётга қайтганман.

Азиз НОРҚУЛОВ, ЎЗМУ III-курс талабаси.

Ажойиб-ғаройиб

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Япониялик врачлар беморларга оғриқсизлантириш учун классик мусикаларни эшитишни, лавандани (яшил ҳамиша хушбўй ўсимлик) ҳидлаб туришни тавсия этадилар. Уларнинг фикрича, мусика ва лаванда миёга қон оқиб келишини 5%га камайтиради. Бу эса оғриқнинг камайишига олиб келади.

Атеросклероз ва юрак томири касалликларига қарши курашишда хурмо олмадан афзал, деб таъкидлашади исроиллик тадқиқотчилар. Чунки хурмода натрий, калий, магний, кальций, темир кўп бўлар экан.

Олимларнинг таъкидлашларига кўра, мобил телефонларидан фойдаланадиган болаларда хотира ва уйқу бузилиши хавфи юзага келади. Бунга кичик интенсивликдаги электрон магнит нурланиш сабаб бўлади. У боланинг унча катта бўлмаган юпка калла суягига кириш қобилиятига эга.

Япониялик тадқиқотчилар қуёш нури етишмаслиги кекса одамларда уйқусизликка сабаб бўлишини аниқладилар.

Канадалик олимлар одам тўйиб ухламасанинг интелекти ҳар соатда 1%га камайишини аниқладилар. Ҳар куни 3 соат ухламайдиган одамларда интелектуал қобилият бир ҳафта ичида 15%га камайган.

<p>КЎЙ (21.03 — 20.04). - Қайси соҳага қўл урманг омадингиз келади. Ҳафтанинг охирида анча маблагга эга бўласиз.</p>	<p>МУНАЖЖИМЛАР</p>	<p>АРСЛОН (23.07 — 23.08). - Сешанба кунини молиявий ишларингизни ҳал қилиб олинг. Бунинг учун чоршанба кунини қўлайдир.</p>	<p>БАШОРАТИ</p>	<p>ЎҚОТАР (23.11 — 21.12). - Турли майда-чуйда гапларга эътибор берманг. Хотиржан бўлиб, ишларингизни ниҳоясига етказинг.</p>
<p>СИГИР (21.04 — 21.05). - Соғлигингиз ҳақида уйлашингиз керак. Акс ҳолда жиддий муаммолар сизни қийнаб қўйиши мумкин.</p>		<p>БОШОҚ (24.08 — 23.09). - Ҳамкасбларингиз билан самимий муомалада бўлишга ҳаракат қилинг, янада эътиборлироқ бўласиз.</p>		<p>ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01). - Қалтис ҳазил туфайли дўстларингиз билан хафаланиб қолишингиз эҳтимоли бор. Дўстлар даврасида уйлаб гапиринг.</p>
<p>ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06). - Яқинларингиз билан бироз кўнглисиз воқеалар юз берса-да, ҳаммаси яхши бўлади. Жума сиз учун омадли кун.</p>		<p>ТАРОЗИ (24.09 — 23.10). - Сешанба кунини қимматбаҳо қоғозлар билан боғлиқ ишларингизни охиригача етказинг.</p>		<p>ҚОВҒА (21.01 — 18.02). - Лоқайд кайфиятда бўласиз. Аммо, ҳафтанинг охирида гайрат билан ишга киришасиз.</p>
<p>ҚИСҚИЧБАҚА (22.06 — 22.07). - Янги уй сотиб олишингиз учун имкон тугилади. Лекин катталар билан маслаҳатлашиб иш тутганингиз маъқул.</p>		<p>ЧАЁН (24.10 — 22.11). - Ҳафта унчалик даромад келтирмаса-да, ишларингиз юришиб, лавозимингиз ошиши кутилмоқда.</p>		<p>БАЛИҚ (19.02 — 20.03). - Сизни оила аъзоларингиз ранжитишса хафа бўлманг. Улар сизга барибир яхшилик иштади.</p>

ДУШАНБА 1
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕСИ

5.05 Рамазон тухфаси. 5.25 «Ўзбекистон» намоиши...

YOSHLAR
«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

16.30 Курсатувлар дастури. 16.35 «Давр» ҳафта ичида...

TOHKENT TELEKANALI

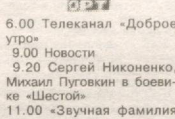
17.10 Курсатувлар тартиби. 17.20 ТВда сериал: «23.5 даража бурчак остида»...

19.20 ТВда сериал: «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хавф сабоқлари: Кирк тоғоринанг кирк ногораси»...

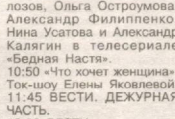
7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам булинг». 8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)...

кий дастури 20.20 «Солдаты», сериал 21.10 — «Спокойной ночи малыши»...

6.00 Телеканал «Доброе утро». 9.00 Новости. 9.20 Сергей Никоненко, Михаил Пугачев...

3:00 «Доброе утро!». 6:45 «ВЕСТИ НЕДЕЛИ с Сергеем Брилевым»...

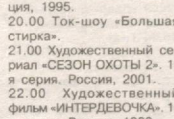
6:00 Информационный канал «СЕГОДНЯ УТРОМ». 9:05 Детективный сериал «БЕЗ СЛЕДА: МАТЬ»...

13.00 Художественный фильм «ИСПОВЕДЬ СОДЕРЖАНИК». Россия, 1992.

Профллектика на канале «ТВ ЦЕНТР» до 20.00. 20.00 События. Время московское.

5.55 Москва: инструкция по применению. Дайджест. 6.20 ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНЕТ БИЧ»...

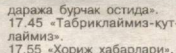
8.30 ТВ-клуб. 8.55 Наши песни. 9.00 «Завтрак с «Дискавери»...

СЕШАНБА 2

5.05 Рамазон тухфаси. 5.25 «Ўзбекистон» намоиши: «Аспардан хикоя сўйлаб»...

YOSHLAR
«ЁШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

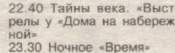
6.55 Курсатувлар дастури. 7.00 «Мунавар тон». Информационно-дам оlish дастури...

7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам булинг». 8.45 «Хабарлар» (Рус тилида)...

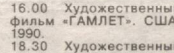
12.00 Открытие программы. 12.05 «Теле-хамкор». 12.30 «Детский час»...

6:00 Информационный канал «СЕГОДНЯ УТРОМ». 9:05 Детективный сериал «БЕЗ СЛЕДА: СЕИЧАС ИЛИ РАНЬШЕ»...

8.00 Информационно-развлекательный канал «Назавтрашний день».

5.55 Москва: инструкция по применению. 6.20 ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНЕТ БИЧ»...

ЧОРШАНА 3

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕСИ

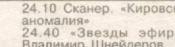
5.05 Рамазон тухфаси. 5.25 «Халк севган дostonлар» 1-қисм. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 8.00-8.35 «Ахборот»... 17.10 Рамазон тухфаси. 17.30 «Шафтоли». Теленовелла.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Курсатувлар тартиби. 17.20 «23, 5 даража бурчак остида». 17.45 «Табриқлар». 17.55 «Хорж хабарлари».

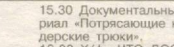
12.00 «Открытие программы». 12.05 «Теле-хамкор». 12.30 «Детский час». 13.00 «Солдаты», сериал.

24.10 Сканер. «Кировская аномалия». 24.40 «Звезды эфир». Владимир Шнейдеров. 1.10 Рэй Лиотта в фантастическом боевике «Побег невозможен».

6.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ». 9.05 Детективный сериал «БЕЗСЛЕДА: ПАДЕНИЕ». 1 часть. 10.00 «СЕГОДНЯ».

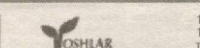

15.30 Документальный сериал «Потрясающие каскадерские трюки». 16.00 Х/ф «ЧТО ДОСТАЕТ ГИЛЬЕРМО ГРЕЙЛТ?».

5.55 Москва: инструкция по применению. 6.20 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНКЕТ БИЧ». Телесериал.

ПАЙШАНА 4

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕСИ

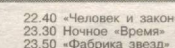
5.05 Рамазон тухфаси. 5.25 «Халк севган дostonлар» 2-қисм. 6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!» 8.00-8.35 «Ахборот»... 17.10 Рамазон тухфаси. 17.30 «Хадоя». Теленовелла.

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

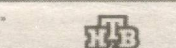
6.55 Курсатувлар дастури. 7.00 «Мунаввар тонг». Информацион-дам оғиш дастури.

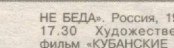
12.00 «Открытие программы». 12.05 «Теле-хамкор». 12.30 «Детский час». 13.00 «Солдаты», сериал.

22.40 «Человек и закон». 23.30 Ночное «Время». 23.50 «Фабрика звезд». 24.10 «Формула власти».

6.00 Информационный канал «СЕГОДНЯ УТРОМ». 9.05 Детективный сериал «БЕЗСЛЕДА: ПАДЕНИЕ».

15.30 Документальный сериал «Потрясающие каскадерские трюки». 16.00 Х/ф «ЧТО ДОСТАЕТ ГИЛЬЕРМО ГРЕЙЛТ?».

5.55 Москва: инструкция по применению. 6.20 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНКЕТ БИЧ». Телесериал.

ЖУМА 5

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 «Мунаввар тон». Информацион-дам олиш дастури. 8.50, 10.25, 16.10, 22.40 ТВ-анонс. 8.55 Иқлим. 9.00, 13.00, 16.00 Давр. 9.25 «Муҳаббат можароси». Теле serial. 10.10 «Давр»-интервью. 10.30-10.01 масхатлар. 10.50 Болалар экран: «Яшил водий сари». 11.50 Мезон. 12.10 Хотира. 12.30 Ешлар овози. 12.50, 20.00 Мусликй лаж-завлар. 13.10 Телевикторина. 13.15 «Кундуз амакининг хижоляри». Мультисериал. 13.30 «Янги авлод» студияси: Шоҳсупа. 13.50 Кичик бизнеснинг катта йули. 2-курсатув. 14.10 Ешлар давраси. 14.40 «Элар ва Кристина». Бадий фильм. 16.15 УятВ закинасидан: «Алишер Навоий». Видеофильм. 16.25 12-қисм. 16.45 Кўрсатувлар дастури. 16.50 «Янги авлод» студияси: У ким? Бу нима? 17.10 «Акаюр». Мультисериал. 17.30 Томир. 17.50 Урашув. 18.05 Кулчи гул уста. 18.25 Аскар мазтурлари. 18.45 ТВ-афиша. 18.50 Музот наволар. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.00, 22.00 Давр. 19.35 ТВ-адресат. 19.40 «Давр» ёшлари. 19.50 Солиқ хизмати хабар-лари. 20.10 Кишлоқдаги тендо-шш. 20.30 Телевикторина. 20.35, 21.25, 22.35 Эълон-лар. 20.40 «Муҳаббат можаро-си». Теле serial. 21.30 Фазал соғичи. 21.50 Олтин мерос. 22.45 Киноқандақ. 23.05 «Ешлар» телекани-дал спорт дастури: Интер-футбол. 0.45-0.50 Хайри тун.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial: «23, 5 даража буржак остида». 17.45 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 17.55 «Хорж хабарлари». 18.00, 20.55 «Экспресс-ТВ-анонс». 18.10 «Болалар экрани». 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 «Йилтақ» ахборот дастури. 18.50 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.20 «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.25 «Химоя». 21.45 «Дорихона зийшати». Бевосита мулоқот. 22.55 «Хамшарлар». 23.15 «Олибастор». 7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлини». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар». 9.00 «Болалар спорти». 9.15 «Кулчи бешик». 9.05 Самбо бўйича жаҳон чемпиони яқуллари. 10.35 «Спорт - менинг ҳаётим». «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 15.55 Кўрсатувлар тартиби. 16.00 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор». «Бухоро» (Тўридан-тўри олиб кўрсатилди). 16.25 «Хабарлар». 17.50 «Болалар спорти». 18.05 «Белида белбоғи борлар». 18.20 Хужжатли фильм. «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 19.00 «Нотракт клуб. Ринг». 19.30 «Дадиллик учун со-ворини». 19.50 «Муъизилар майдо-ни». Телейтин. 21.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 21.30 «Хабарлар». 21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Локомотив» - «Кузилкум». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 22.30 «Нима? Қачон? Қа-ерда?» Финал. «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 00.10 «Жаҳон спорти: Про-фессионал баскетбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial: «23, 5 даража буржак остида». 17.45 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 17.55 «Хорж хабарлари». 18.00, 20.55 «Экспресс-ТВ-анонс». 18.10 «Болалар экрани». 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 «Йилтақ» ахборот дастури. 18.50 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.20 «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 5-қисм. 21.25 «Химоя». 21.45 «Дорихона зийшати». Бевосита мулоқот. 22.55 «Хамшарлар». 23.15 «Олибастор». 7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлини». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар». 9.00 «Болалар спорти». 9.15 «Кулчи бешик». 9.05 Самбо бўйича жаҳон чемпиони яқуллари. 10.35 «Спорт - менинг ҳаётим». «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 15.55 Кўрсатувлар тартиби. 16.00 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор». «Бухоро» (Тўридан-тўри олиб кўрсатилди). 16.25 «Хабарлар». 17.50 «Болалар спорти». 18.05 «Белида белбоғи борлар». 18.20 Хужжатли фильм. «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 19.00 «Нотракт клуб. Ринг». 19.30 «Дадиллик учун со-ворини». 19.50 «Муъизилар майдо-ни». Телейтин. 21.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 21.30 «Хабарлар». 21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Локомотив» - «Кузилкум». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 22.30 «Нима? Қачон? Қа-ерда?» Финал. «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 00.10 «Жаҳон спорти: Про-фессионал баскетбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial: «23, 5 даража буржак остида». 17.45 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 17.55 «Хорж хабарлари». 18.00, 20.55 «Экспресс-ТВ-анонс». 18.10 «Болалар экрани». 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 «Йилтақ» ахборот дастури. 18.50 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.20 «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 5-қисм. 21.25 «Химоя». 21.45 «Дорихона зийшати». Бевосита мулоқот. 22.55 «Хамшарлар». 23.15 «Олибастор». 7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлини». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар». 9.00 «Болалар спорти». 9.15 «Кулчи бешик». 9.05 Самбо бўйича жаҳон чемпиони яқуллари. 10.35 «Спорт - менинг ҳаётим». «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 15.55 Кўрсатувлар тартиби. 16.00 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор». «Бухоро» (Тўридан-тўри олиб кўрсатилди). 16.25 «Хабарлар». 17.50 «Болалар спорти». 18.05 «Белида белбоғи борлар». 18.20 Хужжатли фильм. «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 19.00 «Нотракт клуб. Ринг». 19.30 «Дадиллик учун со-ворини». 19.50 «Муъизилар майдо-ни». Телейтин. 21.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 21.30 «Хабарлар». 21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Локомотив» - «Кузилкум». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 22.30 «Нима? Қачон? Қа-ерда?» Финал. «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 00.10 «Жаҳон спорти: Про-фессионал баскетбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial: «23, 5 даража буржак остида». 17.45 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 17.55 «Хорж хабарлари». 18.00, 20.55 «Экспресс-ТВ-анонс». 18.10 «Болалар экрани». 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 «Йилтақ» ахборот дастури. 18.50 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.20 «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 5-қисм. 21.25 «Химоя». 21.45 «Дорихона зийшати». Бевосита мулоқот. 22.55 «Хамшарлар». 23.15 «Олибастор». 7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлини». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар». 9.00 «Болалар спорти». 9.15 «Кулчи бешик». 9.05 Самбо бўйича жаҳон чемпиони яқуллари. 10.35 «Спорт - менинг ҳаётим». «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 15.55 Кўрсатувлар тартиби. 16.00 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор». «Бухоро» (Тўридан-тўри олиб кўрсатилди). 16.25 «Хабарлар». 17.50 «Болалар спорти». 18.05 «Белида белбоғи борлар». 18.20 Хужжатли фильм. «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 19.00 «Нотракт клуб. Ринг». 19.30 «Дадиллик учун со-ворини». 19.50 «Муъизилар майдо-ни». Телейтин. 21.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 21.30 «Хабарлар». 21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Локомотив» - «Кузилкум». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 22.30 «Нима? Қачон? Қа-ерда?» Финал. «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 00.10 «Жаҳон спорти: Про-фессионал баскетбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial: «23, 5 даража буржак остида». 17.45 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 17.55 «Хорж хабарлари». 18.00, 20.55 «Экспресс-ТВ-анонс». 18.10 «Болалар экрани». 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 «Йилтақ» ахборот дастури. 18.50 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.20 «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 5-қисм. 21.25 «Химоя». 21.45 «Дорихона зийшати». Бевосита мулоқот. 22.55 «Хамшарлар». 23.15 «Олибастор». 7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлини». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар». 9.00 «Болалар спорти». 9.15 «Кулчи бешик». 9.05 Самбо бўйича жаҳон чемпиони яқуллари. 10.35 «Спорт - менинг ҳаётим». «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 15.55 Кўрсатувлар тартиби. 16.00 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор». «Бухоро» (Тўридан-тўри олиб кўрсатилди). 16.25 «Хабарлар». 17.50 «Болалар спорти». 18.05 «Белида белбоғи борлар». 18.20 Хужжатли фильм. «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 19.00 «Нотракт клуб. Ринг». 19.30 «Дадиллик учун со-ворини». 19.50 «Муъизилар майдо-ни». Телейтин. 21.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 21.30 «Хабарлар». 21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Локомотив» - «Кузилкум». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 22.30 «Нима? Қачон? Қа-ерда?» Финал. «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 00.10 «Жаҳон спорти: Про-фессионал баскетбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

17.10 Кўрсатувлар тартиби. 17.20 ТВда serial: «23, 5 даража буржак остида». 17.45 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 17.55 «Хорж хабарлари». 18.00, 20.55 «Экспресс-ТВ-анонс». 18.10 «Болалар экрани». 18.30, 20.00, 21.05, 22.35 «Йилтақ» ахборот дастури. 18.50 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.20 «Муҳаббат тарихи». 20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 5-қисм. 21.25 «Химоя». 21.45 «Дорихона зийшати». Бевосита мулоқот. 22.55 «Хамшарлар». 23.15 «Олибастор». 7.30 «Хабарлар». 7.45 «Бардам бўлини». Тонги дам олиш дастури. 8.45 «Хабарлар». 9.00 «Болалар спорти». 9.15 «Кулчи бешик». 9.05 Самбо бўйича жаҳон чемпиони яқуллари. 10.35 «Спорт - менинг ҳаётим». «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 15.55 Кўрсатувлар тартиби. 16.00 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Пахтакор». «Бухоро» (Тўридан-тўри олиб кўрсатилди). 16.25 «Хабарлар». 17.50 «Болалар спорти». 18.05 «Белида белбоғи борлар». 18.20 Хужжатли фильм. «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 19.00 «Нотракт клуб. Ринг». 19.30 «Дадиллик учун со-ворини». 19.50 «Муъизилар майдо-ни». Телейтин. 21.00 «Время». «SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ. 21.30 «Хабарлар». 21.45 Футбол. Ўзбекистон чемпиони «Локомотив» - «Кузилкум». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ. 22.30 «Нима? Қачон? Қа-ерда?» Финал. «SPORT». ТЕЛЕКАНАЛИ. 00.10 «Жаҳон спорти: Про-фессионал баскетбол».

ШАНБА 6

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ

6.55 Кўрсатувлар дастури. 7.00 «Мунаввар тон». Информацион-дам олиш дастури. 8.50, 16.55 ТВ-анонс. 8.55 Иқлим. 9.00, 19.00 Давр. 9.25 «Муҳаббат можароси». Теле serial. 10.10 «Янги авлод» студияси: У ким? Бу нима? 10.30 Табаот оламид. 10.55 «Чоликшми». Телеви-зион бадий фильм. 6-қис-ми. 11.40, 20.10 Мусликй лаж-завлар. 11.50 Томир. 12.10 Солиқ хизмати хабар-лари. 12.20 Бола тилдан. 12.50 Болалар экран: «Ле-опольдингн саргузаштла-ри». 14.00 Телевикторина. 14.05 Кутулмаж меҳмон. 14.30 Кишлоқдаги тендо-шш. 14.50 Интерфутбол. 16.30 «Оила тилисми». Аб-дулла Орипов. 1-қисм. 16.50 Ишга марҳамат! 17.00 «Оила тилисми». Аб-дулла Орипов. 2-қисм. 17.20 Кўрсатувлар дастури. 17.25 «Янги авлод» студияси: Буш утирма. 17.50 «Мультмошса». 18.05 Дунь ахбойотлари. 18.15 Каллоқ. 18.35 Катарлоқ. 18.45 ТВ-афиша. 18.50 Музот наволар. 18.55, 21.55 Иқлим. 19.35 «Давр» - репортаж. 19.45 Кулчи. 19.50 Салатнома. 20.20 Телвикторина. 20.25, 22.35 Эълонлар. 20.30 «Чоликшми». Телеви-зион бадий фильм. 7-қисм (яқунловчи). 21.50 Охирба. 22.00 Давр. 22.40 «Кирол Артур». Бадий фильм. 0.25-0.30 Хайри тун.

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.25 «Хуқуқниғизни бил-анми?» 18.40 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.10 «Афиша». 19.30 «Жаҳон географияси». 20.10 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.15 «Биргалликда қуйлаймиз». 22.00 «Экран зийшати ва қиямати». 22.30 ТВда премьера: «Фа-кат сиздан сунг». 00.15-00.20 Хайри тун, шахрим!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.25 «Хуқуқниғизни бил-анми?» 18.40 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.10 «Афиша». 19.30 «Жаҳон географияси». 20.10 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.15 «Биргалликда қуйлаймиз». 22.00 «Экран зийшати ва қиямати». 22.30 ТВда премьера: «Фа-кат сиздан сунг». 00.15-00.20 Хайри тун, шахрим!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.25 «Хуқуқниғизни бил-анми?» 18.40 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.10 «Афиша». 19.30 «Жаҳон географияси». 20.10 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.15 «Биргалликда қуйлаймиз». 22.00 «Экран зийшати ва қиямати». 22.30 ТВда премьера: «Фа-кат сиздан сунг». 00.15-00.20 Хайри тун, шахрим!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.25 «Хуқуқниғизни бил-анми?» 18.40 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.10 «Афиша». 19.30 «Жаҳон географияси». 20.10 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.15 «Биргалликда қуйлаймиз». 22.00 «Экран зийшати ва қиямати». 22.30 ТВда премьера: «Фа-кат сиздан сунг». 00.15-00.20 Хайри тун, шахрим!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.25 «Хуқуқниғизни бил-анми?» 18.40 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.10 «Афиша». 19.30 «Жаҳон географияси». 20.10 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.15 «Биргалликда қуйлаймиз». 22.00 «Экран зийшати ва қиямати». 22.30 ТВда премьера: «Фа-кат сиздан сунг». 00.15-00.20 Хайри тун, шахрим!

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ

18.25 «Хуқуқниғизни бил-анми?» 18.40 «Табриклаймиз-кут-лаймиз». 19.10 «Афиша». 19.30 «Жаҳон географияси». 20.10 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк но-гораси», 6-қисм. 21.15 «Биргалликда қуйлаймиз». 22.00 «Экран зийшати ва қиямати». 22.30 ТВда премьера: «Фа-кат сиздан сунг». 00.15-00.20 Хайри тун, шахрим!

ЯКШАНБА 7

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДИЕНИСИ

5.10 Рамазон тухфаси:
5.30 «Ўзбектеlevision» намоиши: «Бибиноҳсон»
5.40 Маком ансамблининг концерти.
6.00 «Ассалом, Ўзбекистон»
8.00-8.35 «Ахборот»
8.35 «Камалак». Болалар уюн кинодастур.
10.00 «Ватанимга хиёмат қилдим»
11.00 «Она мурхи»
11.20 «Бу турбо олам»
12.10 «Зумрад ва Қимматнинг янги саргузашилари». Видеофильм. 3-қисм.
12.50 «Олтин дам». Дам олиш дастури.
13.20 «Муҳаббат ва эхтисор». Теле-сериял.
14.20 «Портретга чиғилар»
14.35 «Дўстлик» студияси:
1. «Рагнинкамон». 2. «Дидар»
3. «Маурит». 4. «Айчирек». «Болалар сайёраси»
15.55 1. «Олтин тож». Телевизион ўйин.
2. «Жиддий ўйин»
16.50 ТВ анонс.
16.55 «Шеърға кўчган кўнгил»
17.10 Рамазон тухфаси.
17.30 «Шахсий фикр»
18.00 ТВ-синов.
18.05 «Антика томоша»
18.35 «Қуйла, ёшгилим»
19.10 «Бизмеч ҳафта»
19.25, 20.00, 20.25, 21.10 ЭЪЛОНЛАР.
19.30 «Тахлилнома» (рус тилида)
20.05 «Кўрсатувдан-кўрсатувгача»
20.30 «Тахлилнома»
21.15 2004 йил - «Меҳр ва муруват йили». «Яшлилик»
21.40 Бир жуфт кўшк.
21.50 «Ўзбектелевизион» намоиши: «Қисмат». Бадий фильм. 2-қисм.
«Яқшабда кинозал»:
22.35 «Ўзбекистон» телеканалда илк маротаба:
«Ягона ўзинг». Бадий фильм. 2-қисм.
23.55-24.00 Ватан тимсоллари.

«ЕШЛАР» ТЕЛЕКАНАЛИ
6.55 Кўрсатувлар дастури.
7.00 «Мунаввар тон». Информацион-дам олиш дастури.
8.50, 17.35, 19.20 ТВ-анонс.
8.55 Иқлим.
9.00 «Давр»-репортаж.
9.10 «Янги авлод» студияси. Бўш ўтирма.
9.35 «Муимдолда қуз». Мультфильм.
9.50 Кинотакдим.
10.10 Оханабоб.
10.50 «Қолиқчи». Телевизион бадий фильм. 7-қисм.
9.35 «Муимдолда қуз». Мультфильм.
11.35 Ешлик наволари.
11.45 «Заковат». Интеллектуал ўйин.
12.45 Аскар мактублари.
13.05 «Парилар салтанати». Бадий фильм. 1-қисм.
8.45 «Хабарлар»
9.00 «Болалар спорт»
9.20 «Қуноқ стартлар»
9.55 Бадминтон. Халқаро турнир.
10.10 Эстрада юдузлари «Севимли тароналар» концерт дастурида.
12.00 Янгиликлар.
12.10 Премьера. «Қостя Цзю. Биринчи бўлиш». Хужжатли фильм.
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
13.00 «Рақибингиз гроссмейстер»
13.15 «Соғломлаштирувчи йоғ». Инглиз тилида.
13.25 «Соғлом овқатланиш сирлари». Инглиз тилида.
13.35 «3-таълим»
13.50-14.50 Профессионал бокс тарихидан.
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Хабарлар» (Рус тилида)
17.15 «Бинафша»
17.35 «Футбол мундиал». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ.
18.10 М. Жаанецкий, В. Сердючка ва бошқалар концерт дастурида.
21.00 «Время»
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
21.45 «Хабарлар»
22.00 «Спорт» менинг ҳаётим: Захирадаги спортчи.
22.20 «Халқ ўйинлари»
22.55 Жаҳон спорти: «Еврофутбол».

«ТОШКЕНТ» ТЕЛЕКАНАЛИ
17.10 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 Болажонлар экран.
17.40 «Табриклаймиз-кутлаймиз»
17.50 «Эртақларнинг сеҳри олами»
19.25 «Табриклаймиз-кутлаймиз»
19.55, 20.55 «Экспресс» теледастаси.
20.05 «Ишонч»
20.20 «Хайт сабоқлари: «Кирк тоғоранинг кирк ногораси». 7-қисм.
21.05 «Шунга гаплар»
21.20 «Хит-Экспресс-шоу»
21.50 «Тендошлар»
22.20 «TV пилос»
22.50 «Жозоба сир».

7.30 «Хабарлар»
7.45 «Бардам бўлинг». Тонги дам олиш дастури.
8.45 «Хабарлар»
9.00 «Болалар спорт»
9.20 «Қуноқ стартлар»
9.55 Бадминтон. Халқаро турнир.
10.10 Эстрада юдузлари «Севимли тароналар» концерт дастурида.
12.00 Янгиликлар.
12.10 Премьера. «Қостя Цзю. Биринчи бўлиш». Хужжатли фильм.
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
13.00 «Рақибингиз гроссмейстер»
13.15 «Соғломлаштирувчи йоғ». Инглиз тилида.
13.25 «Соғлом овқатланиш сирлари». Инглиз тилида.
13.35 «3-таълим»
13.50-14.50 Профессионал бокс тарихидан.
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Хабарлар» (Рус тилида)
17.15 «Бинафша»
17.35 «Футбол мундиал». Россиянинг БИРИНЧИ КАНАЛИ.
18.10 М. Жаанецкий, В. Сердючка ва бошқалар концерт дастурида.
21.00 «Время»
«SPORT» ТЕЛЕКАНАЛИ.
21.45 «Хабарлар»
22.00 «Спорт» менинг ҳаётим: Захирадаги спортчи.
22.20 «Халқ ўйинлари»
22.55 Жаҳон спорти: «Еврофутбол».

9.00 Оқриятие программими
9.05 «Теле-хамкор»
9.30 «Детский час»
10.00 «Фильм дегам»
«Годзилла и королева Мегагиру», сказка
11.30 «Теле-хамкор»
12.00 «Кармен», остро-сюжетный фильм
13.30 - Хит-парад
14.50 - Болларлар соати
15.40 - Дневной кинозал: «Жизнь забавами полна» мелодрама
17.20 - «Мир машин»
17.50 - «Теле-хамкор»
18.10 - Кинофестивал «30-м»: «Час Пик-2», комедийный боевик
19.40 - «Ошикона», мусийк дастури
20.20 - «Охота на золушк», сериал
21.20 - «Теле-хамкор»
21.40 - «Музыка на канал»
22.20 - Воскресный кино-вечер на «30-м» «Переворщик», остросюжетный фильм
00.00 - Программа передач

6.00 Новости
6.10 Динозавры Стивена Спилберга в фильме «Земля до начала времени»
6.40 Наталья Белохвостикова, Игорь Колтоветский в фильме «Законный брак»
8.20 Юрий Никулин в фильме «Ко мне, Мухтар!»
10.00 Новости
10.10 Звезды эстрады в концертной программе «Любимая мелодия»
12.00 Новости (с субтитрами)
12.10 Премьера. «Қостя Цзю. Быть первым». Документальный фильм
13.00 Бокс. Бой сильнейших профессионалов мира. Қостя Цзю - Шармита Митчелл
14.00 Рената Литвинова, Михаил Ефремов в фильме «Небо. Самолет. Девушка»
15.50 Игорь Николаев, Тото Кутуньо, Аль Банно, Лайма Вайкуле, Рикардо Фольи,

группа «Фабрика» в программе «Невероятный концерт итальянцев в России»
18.00 Вечерние новости
18.10 Михаил Жванецкий, Верка Сердючка, Юрий Стоилов, Илья Олейников и другие в праздничном юмористическом концерте
21.00 Время
21.20 Наша премьера. Фильм Карена Шахназарова «Всадник по имени Смерть» (2004 год)
23.20 Алексей Гуськов в фильме «Мусорчи»
1.10 Аль Парсио, Джонни Депп в триллере «Донни Бразерс»
3.30 Джек Леммон в комедии «Странная парочка»
5.10 Новая чудеса света. «100 миллионов за колесо»
3:50 Евгений Леонов, Нонна Мордюкова, Светлана Крамарова, Вячеслав Невинный и Владимир Басов в комедии Георгия Даниила «Тридцать три»
1965:
5:00 «Приключения Фунтика». Мультфильм.
5:40 «Суперкрепость порусски»
6:35 «Комната смеха»
7:30 Николай Рыбников и Инна Макарова в фильме «Высота». 1957:
9:20 Филипп Киркоров, Николай Басков, Валерий Лепкин, Надежда Бабкина, Владимир Винокур и другие в творческом вечере Давида Тухманова.
12:00 ВЕСТИ.
12:20 Армен Джигарханян, Иван Перверзев, Роман Бывков и Владимир Ивахов в приключенческом фильме «Корова Российской империи или Снова Неулывимые». 1971г.
15:00 ВЕСТИ.
15:20 Телеканал «Россия» собирает друзей! Гала-концерт с участием Филиппа Киркорова, Ларисы Долиной, Владимира Винокура и многих других.
17:10 ПРЕМЬЕРА. «Аншлаг на Черном море».
20:50 Джанкарло Джаннини в триллере «Тыма» (США) 2002г.
22:50 Александр Захаров, Андрей Соколов, Гали-

на Польских и Станислав Садыльский в комедии «Невеста из Парижа». 1992г.
0:40 «НУЖНЫ СЕАНС». Джемэфина Чаплин в приключенческой комедии «Нас четверо, кардинал»
2:35 Канал «Евроньюс» на русском языке.

6:00 Детское утро на НТВ. Мультфильм «ГУСИ-ЛЕБЕДИ», «ВАЛИДУБ»
6:40 Приключенческий фильм «ТИМУР И ЕГО КОМАНДА»
8:00 «СЕГОДНЯ»
8:15 Александр Ширвиндт в фильме «РУССКИЙ РЕГТАЙМ»
10:00 «СЕГОДНЯ»
10:20 Алексей Петренко в фильме «ЖЕСТОКИЙ РОМАНС»
13:00 «СЕГОДНЯ»
13:20 «ТАЙНЫ РАЗВЕДКИ»
16:20 ДАНИИЛ КИ
16:55 СВОЯ ИГРА
17:55 Сериал «ТАКСИСТКА», 6 серия
19:00 «СЕГОДНЯ»
19:40 «ЧИСТОСЕРЕДЧНОЕ ПРАВДАНИЕ»
20:10 ПРЕМЬЕРА Сериал «МОСКВА. ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ОКРУГ - 2», 5 серия
21:15 «ФАКТОР СТРАХА-III». Экстремальное шоу с Кириллом Набутовым
22:15 Лариса Долina, группа «Воскресение» и др. в программе «ЗАПРЕЩЕННЫЕ ПЕСНИ»
24:15 Харрисон Форд в боевике «ПРЯМАЯ И ЯВНАЯ УГРОЗА» (США)
3:15 Сериал «ДИКИЙ МИР. БОРЬБА ЗА ВЫЖИВАНИЕ: ИСТОРИЯ МОРСКОЙ ВЫДРЫ» (США)
4:00 «СЕГОДНЯ»
4:15 Луи Дэймонд Филиппс в боевике «ШОССЕ 666»

6:30 Жизнь в слове.
9:00 Мультсериал «Мистер Бон»
9:30 Мультсериал «Мумии возвращаются!»
10:00 Мультсериал «Мумии возвращаются!»
10:30 «Мульти-пульти». Русские мультфильмы.
11:00 Художественный

фильм «СКАЗКА ПРО ВЛЮБЛЕННОГО МАЛЫРА». Россия, 1983.
12:30 Художественный фильм «КРАСНЫЙ ДРАКОН». Франция, 2000.
14:45 Мультфильм.
15:00 Художественный сериал «ЮРИКИ». 46-я серия.
15:30 Окно в мир.
16:00 Художественный фильм «ВОКЗАЛ ДЛЯ ДВОИХ». 2-я серия. Россия, 1989.
17:30 Художественный фильм «ТАЕЖНЫЙ РОМАН». Россия, 2001.
20:00 Документальный сериал «Потрясающие каскадерские трюки»
20:30 Художественный сериал «ЮРИКИ». 46-я серия.
21:00 Художественный сериал «ЮРИКИ». 48-я серия.
21:30 «СЕГОДНЯ»
22:00 «Открытие, милиция!»
24-я серия.
22:00 Художественный фильм «ЖЕНИТЬБА БАЛЬЗАМИНОВА». Россия, 1964.
23:45 Художественный фильм «РАСКАЛЕННАЯ СУББОТА». Россия, 2000.
2:00 Документальный сериал «Открытие, милиция!»
24-я серия.
2:30 Художественный фильм «ДОМ МЕРТВЫХ».

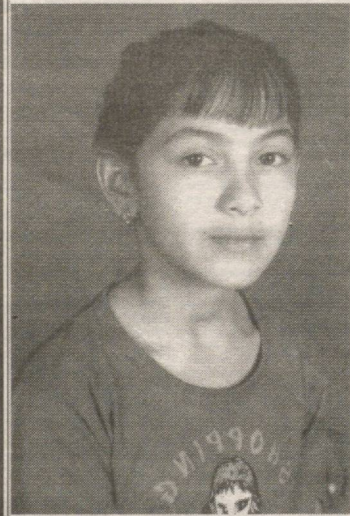
8:55 «ДОМ ДЛЯ БОГАТЫХ». Художественный фильм (Россия).
11:00 «Российские красавицы». Лариса Рейснер.
11:25 «Репортер» с Михаилом Дегтяревым.
11:45 «Русская душа». Поэт Людмила Николаева.
13:00 «Московская неделя» с А.Леоновым.
13:25 Шар Удич.
13:35 Мультипарад. «Дядя Степа - милиционер». «Ну, погоди!»
14:05 «ТО ЗАПЛАТИТ ЗА УДАЧУ». Художественный фильм.
15:25 Александр Бородинский в программе «Приглашает Борис Ноткин».
16:00 События. Время московское.
16:20 «Парк юмора» с Владимиром Винокуриным.
17:25 Мультипарад. «Тайна далекого острова». «Три зятя».
18:15 На экране - комедия «ВЕРНЫЕ ДРУЗЬЯ».

20:10 «Шире круг». Праздничный концерт.
22:25 Премьера. «ЛЕТНИЙ ЖОДЬ». Художественный фильм (Россия).
24:35 События. Время московское.
24:45 Премьера. «СЛЕЖКА». Триллер (Великобритания).
2:35 «МОРСКОЕ ПРИКЛЮЧЕНИЕ». Художественный фильм (США).

7:00 «НАША СЕКРЕТНАЯ ЖИЗНЬ-1». Молодежный сериал. 11-я серия.
7:45 «Каламбур». Юмористический журнал.
8:15 «КОМЕДИЙНИ ККОКТЕЙЛЬ». Юмористический сериал. 32-я и 33-я серии.
9:05 «Фигли-Мигли».
9:30 «Маски-шоу»
10:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Безответная любовь».
11:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Свадьба»
12:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Мама + Денис»
13:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Семь женщин братьев Каримовых»
14:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Любовь и предательство»
15:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Любовь и ненависть»
16:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Службный роман»
17:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Влюблен по собственному желанию»
18:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Май в сентябре»
19:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Службный роман»
20:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Новая любовь»
21:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «Самое смешное»
23:00 Реалити-шоу «Дом-2. Любовь». «После заката»
0:00 Реалити-шоу. Швейцария
0:10 «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ГАНГСТЕРОВ В НЬЮ-ЙОРКЕ». Криминальная комедия. Италия, 2002 г.

8:55 «ДОМ ДЛЯ БОГАТЫХ». Художественный фильм (Россия).
11:00 «Российские красавицы». Лариса Рейснер.
11:25 «Репортер» с Михаилом Дегтяревым.
11:45 «Русская душа». Поэт Людмила Николаева.
13:00 «Московская неделя» с А.Леоновым.
13:25 Шар Удич.
13:35 Мультипарад. «Дядя Степа - милиционер». «Ну, погоди!»
14:05 «ТО ЗАПЛАТИТ ЗА УДАЧУ». Художественный фильм.
15:25 Александр Бородинский в программе «Приглашает Борис Ноткин».
16:00 События. Время московское.
16:20 «Парк юмора» с Владимиром Винокуриным.
17:25 Мультипарад. «Тайна далекого острова». «Три зятя».
18:15 На экране - комедия «ВЕРНЫЕ ДРУЗЬЯ».

BOLALAR SAHIFASI

DANGASA

Misol yozib qiynalib,
Yozmayman deb o'ylanib,
Maqtanadi zo'rman deb,
Kuchli polvon menman deb.

Ovqatni yeb oladi,
Darrov qochib qoladi,
To'g'ri gapni bilmaydi,
Aytganingni qilmaydi.

Do'stlari bezor bo'lib,
Uning ustidan kulib,
Masxara qilishadi,
Dangasaligin bilib

GO'ZAL TABIAT

Atrofga bir qarang,
Qanday chiroyli gullar,
Bog'lar bo'ldi rang-barang,
Sho'x sayraydi bulbullar.

Quyosh ko'kda nur sochar
Tabiat husn ochar,
Hammayoq go'zallashar,
Kapalaklar uchishar.

Toza havo, sof havo,
Hamma dardga zo'r davo,
Tabiatni sevyalik,
Tabiatni asraylik.

TOPISHMOQ
Hamma odamda bor,
Asqotadi yoqsa qor,
Ishlatish avaylab,
Keyingi yil ham ataylab.

(etik)
Idish-tovoqqa kirar,
Bir jovonda tik turar,
Siz eysiz unda ovqat,
Kuydirmang og'izni faqat

(qoshiq)
Muattarxon
NIYAZMETOVA,
Sobir Rahimov
tumanidagi, Murod
Hamroyev nomli, 29-
maktabning 7-sinf
o'quvchisi.

TOPISHMOQLAR

Tovush berar tu-tu-tu,
Bilasizmi nima u?
(“T” harfi bilan boshlanadi)

Yozda sovutar,
Qishda isitar... (chopon)

Men hamma narsani bilgan
donishman,
Barchaga pinhona beraman
saboq.

Avval bilib olsin mutoalmani,
Menla do'st bo'lmoqni istagan
o'rtaq... (kitob)

O'quvchining ma'naviy
Qiyofasin ko'rsatar.
Uning ruhiy oynasi,
Ezgulikka o'rgatar... (kundalik daftar)

Qilinmas savdo-sotiq,
Bir bozorda hechqachon.
Barcha bozordan ortiq,
Go'zal, gavjum... (xonadon)

Bir tegirmon bor, kim bilar,
Goh ochilar, goh yopilar... (og'iz)

Kelishar duv-duv,
Ketishar zuv-zuv... (o'quvchilar)

To'rt bora turlanadi,
To'rt ranga burkanadi... (tabiat)

Koinotda qo'sh soat,
Kecha-kunduz surgay ot...
(oy va quyosh)

TEZ AYTISHLAR

To'xta tovoqdagi tomat
tomchisini tirnog'ida tirnab tashladi.

Qizil qiyog' qo'lmi qilichdek qiladi.

Qayiq qars-qurs qilib qirg'oqqa
qoqildi.

Qizilbo'yin qayinga qo'nb
qattiq qanot qoqdi.

Kichkina ko'k kaptar kaptarxonaga
kirdi.

Tuguni tordek tarang tortilgan
tuzoqqa to'rg'ay tushdi.

Ko'cha-ko'ya kuzatuochi ko'zlar
ko'p.

Qosim Qodirning qulog'ini qo'lidan
qo'ymay qattiq qisdi.

Qishda qushlarni qamaydigan
qafas qildik.

Qishda qor kurashga kurak kerak.

Kulrang katak ko'yalak kiygan kishi
kim?

X. OTAQULOV
Bekobod tumani.

Волидаи муҳтарамамиз Ҳокима Бозорова ҳаёт бўлганида ҳозир 88 ёшга кирарди. Шафқатсиз ўлим у кишини бундан 27 йил муқаддам бағримиздан олиб кетди.

Оиламизда киз бўлмаса ҳам, онам бундан ўкинмас, бизни уй-рўзгор ишларига ёрдамлашишга ўргатарди. Укам билан бемалол рўзгорнинг ҳамма ишини қила олардик. Овқат қилиш, кир ювиш, уй, ҳовли супуриш... Биз онамнинг "Балли, болам!" дейишлари учун ишлаб чарчамасдик.

Онажоним мактабда қизлар жамоаси ишига раҳбарлик қилар, шўх-шодон, ўқитиб, ҳам қатъиятли, меҳри дарё аёл эди. Меҳрибоним ҳақида у киши билан бирга ишлаганлардан ҳар гал яхши гаплар эшитганимда чексиз фахрланиб кетаман.

Ота-оналар, айниқса, оналар у кишидан доим маслаҳат олганларини ҳали-ҳали меҳр билан эслашади.

Ҳозир бир этак бола-чақамиз, невараларимиз бор. Уларнинг камолини кўрган сари онамни эслайвераман. Бизга ҳаётда тўғри йўлни кўрсатган, оқ-қорани илк бор ўргатган, ўқитиб, уйли-жойли қилган ана шу мунис ва меҳрибон онажоним эди-да.

Меҳр-муруват йилида мен бир хайрли ишга кўл урдим. Ўзим 3-4 синфларда ўқиган ва онам ишлаган 33-мактабда онамнинг номига битта бошланғич синф хонасини таъмирлаб, жиҳозлаб, онажонимнинг шо-

МЕҲРИ ДАРЁ АЁЛ ЭДИ...

гирдларига топширдим. Шунингдек, онажоним номига бошланғич синф ўқувчилари учун икки минг сўм миқдорига стипендияни жорий қилдим. Бу стипендиялар ҳар чорак охирида аълочиларга ва ташкилотчи ўқувчиларга топширилади. Уйимизда номи эшитилиб туриши учун кичик набарамни "Ҳокимаҳон", дея атадик.

Нақадар улугдир она деган зот, Унутмаймиз сизни токи биз ҳаёт. Сиз берган тарбия бизга бўлур бош, Насиҳатларингиз ҳаммаша йўлдош.

Онажонимнинг қабр тошига битилган ушбу сўзлар дилимизга жо бўлиб, ҳаммаша волидамизни эслашиб туради. Ушбу хайрли ишларимиз волидаи муҳтарамамиз руҳларини шояд шод этса? Оллоҳ, у кишининг охиратларини обод қилиб, жойларини жаннатда қилсин.

Марат АХМЕДОВ, Бухоро вилояти, Гиждувон тумани.

ДИН ТАРСИЯСИ

(фарзандларимни эслаб)

Юрагимни қийнар алам-дард, фироқ, Ҳажрингизда ёниб ўтгайман ҳар чоқ. Орамизчи энди умрбод узоқ, Зарнигор, Ўлмасжон, Ортиқжонларим. Юрмадингиз бирга ёнимда кулиб, Рашиан қилиб уйим, қуёш, ой бўлиб. Бевақт ажал олди бағримдан юлиб, Қон йиғлатиб кетган ҳаро кўзларим. Уйимда кезарди ёшил баҳори, Қизир эди болаликнинг бозори. Тарқаларди кўриб дилм губори, Қушдек учиб кетган асал, қандларим. Фахр билан боқар эдим доймо, Сиз эрдигиз бахтим, суянчиқларим. Сизсиз орзулардан бўлдимку жудо, Бевақт ташлаб кетган жигарбандларим. Ортингизда қолдим бўтадек бўзлаб, Адо бўлмас қайғум кеча, кундузлаб. Тополмайман сизни минг қарра излаб, Зарнигор, Ўлмасжон, Ортиқжонларим. Кўчор ЭЛМУРОД, Қашқадарё вилояти, Чироқчи тумани, Галабек қишлоғи.

ОТАСИЗ ЎСГАНДИК, ОТАМИЗ ЭДИНГ!

Кекса бир яқинингиз оламдан ўтса, куюниб йиғлаб, оҳ ураркансиз опа-укаларингизга суняиб, фарзандларингизнинг шукронасини қилиб, айрилиққа кўникиб яшайверасиз. Аммо, жигарбандларингизнинг бирортасидан жудо бўлсангиз-чи? Жигардан айрилиш жуда оғир экан, азизлар, жуда оғир бўларкан. Опа-ука, ака-сингилни бекорга жигар дейишмас экан. Агар у сиздан ёш бўлса, дунёдан бевақт ўтиб кетса... Кўнглингизда айрилиқдан қонли доғ пайдо бўлиб у юрагингизга томчилаб, сим-сим оғриқ бериб тураверар экан. Бу оғриқ эса ҳар куни кўзларингиздан аччиқ-аччиқ ёш бўлиб қуюлаверади. Бевақт оламдан ўтган укагинам Ҳамзахоннинг фиригида ана шундай ўртанавераман.

Ҳа, Ҳамзахон! Жигарим, бугун қанча йиғламай, бўзламай сени излаб топа олмайман. Ҳаёт бўлганимда бугун ҳам ҳаммамиз хонадонингни тўлдириб, хурсандчилик билан туғилган кунингни нишонлардик. Афсуски, сен жуда ёш, ҳатто 40 ёшида бевақт кетган отамнинг ёшига ҳам етмай кетдинг. Отам оламдан ўтганида сен ҳали тили чиқмаган гўдак эдинг.

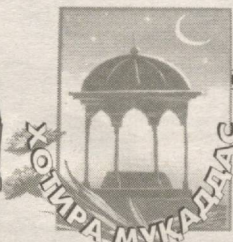
Сен 5-6 ёш пайтингда тоғамни-кига меҳмонга боргандик. Дастурхон атрофида ўтирганимизда тоғамнинг сен тенги боласи "Дада!" - дея отасининг тиззасига ўтириб олди. Сен хайрон бўлиб турдинг-

да, "Ана, энди билдим, кимни дада дейиш керак экан! Сиз дада экансиз-да, мен билмай юрган эканман. Сизни дада десам майлими?" - деб сўрадинг. Тоғам ҳам жавдираб: "Майли, болам. Майли. Сен хурсанд бўлсанг бўлди", - дея четга қараб кўзидаги ёшларини артди. Иккимиз ҳам ёш бўлганимиз учун онам билан тоғамнинг нега йиғлаганини тушунмагандик. Энди сен ҳам болаларингни худди ўзингдек етим қилиб, ташлаб кетдинг. Қариндошларимиз кўп йиғлаб бўлмайди, тақдир битиги шундай экан, жудоликка кўнинглар энди, дейишади. Лекин қандай қилиб? Сени бу дунёда қайтиб кўрмаслигимизга, дийдор қиёматга қолганига биз кўнсак-да, кўнглимиз кўнмаса қандоқ қилайлик? Шоиримиз Рамз Бобоюн айтганидек:

Эй, ўлим! Яшиларни қўй, Ёмонларга бор, адашма зинҳор! - дегим келаверади. Ҳамзахон, укажон! Исми ўзидан ҳам чиройлик жигарим! Жойинг жаннатда бўлсин, охиратнинг обод, ётган жойинг гулу-гулзор бўлсин! Юрагимдан чиққан ушбу сўзларни ҳар куни айтгим келаверади.

Ҳамзахон, укажон! Бағримиз куйди, Отасиз ўсгандик, отамиз эдинг! Ахамиз йўқ эди, ахамиз эдинг. Ҳар ишда отадек маслақдош эдинг, Ҳаммага меҳрибон, беминнат эдинг!

Дилпора, Пскент шахри.

УСТОЗНИ ЭСЛАБ

Муаллима Муқаддам опа Эргашевани бугунги саодатли кунларда эслаш, унинг руҳини шод этиш савобли иш эканлиги у ҳақда ёзишга ундади...

Муқаддам опа асли Пастдарғом туманидан. 1936 йили ишчи оиласида дунёга келган кизалоққа ота-оналари Муқаддам деб исм қўйишди. Йиллар ўтди. Исми жисмига монанд қиз Муқаддам ўрта мактабни тугатди. Самарқанд давлат университетига ўқишга кирди. Талабаликнинг 3 босқичида хатирчилик Мухсинжон билан турмуш ришталарини боғлади. Оила, рўзгор ташвишлари туфайли ўқишни сиртқиға кўчирди. Бу орада бирин-кетин ўғилқизлари дунёга келди. Лекин Муқаддам рўзгор юмушлари-ю, қайнона-қайнота хизматларидан асло чарчамади, ҳаётидан ўкинмади. Аксинча ўқишни ҳам, ишни ҳам баробар олиб борди. У Хатирчи туманидаги 20-мактабда бошланғич синфларда дарс бера бошлади. Жонкуяр ва фидойи ўқитувчи М.Эргашева "Халқ таълими аълочиси" деган

фахрли ном соҳиби бўлди. ... Муқаддам опанинг нафақага чиқиши тўнгич ўғли Неъматиллонинг никоҳ тўйи билан нишонланди. Набиралари Гулруҳ ва Сабиналар дунёга келганда Муқаддам опа ва Мухсин акаларнинг севинчи бир олам эди.

Ўғиллари Неъматилла ҳам туман прокуратурасида фаолият кўрсата бошлади. 1988 йилда Неъматилла тўсатдан автофалокатдан вафот этди. Муқаддам опанинг фарёди еру кўкка сигради. Фарзанд доғи онанинг қаддини букди, келини бева, набиралари отасиз қолди. Ҳеч бир нарса ўғли ўрнини боса олмади...

Бешафат ўлим фидойи инсон, меҳрибон она, таълим-тарбия жонкуяри Муқаддам Эргашевани 60 ёшида орамиздан олиб кетди. Бугунги кунда устоз ўқитувчининг ишларини сеvimли фарзандлари, набиралари, шогирдлари давом эттиришмоқда.

Матлуба САИДАҲМЕДОВА, Каттақўрғон шахри.

БИЗ БИЛАН ЯШАЙСИЗ...

Маҳалламизнинг оқсоқоли, уруш қатнашчиси кекса муаллим, Алим ота Ҳотамовнинг ўзига хос файзи бор эди. У ҳамкишлоқларини жуда қадрлар, катта-ю, кичикдан ўзининг ёрдамини, мурувватини аямасди. Уйи ўзи 50-йил географиядан ўқитувчилик қилган мактабнинг ёнгинасида бўлиб, ҳаётининг ҳар бир лаҳзаси ушбу даргоҳ билан боғлиқ эди. Рафиқаси, ўзидек фидойи муаллима Жавоҳир опа Абдурахмонова билан ярим асрдан кўпроқ

аҳил, ҳамма ҳавас қилгудек яшашди. Раимжон, Раҳмонжон, Азизбек ва Замира исмли қизларини вояга етказиб, уларнинг бахтидан қувонишди, ютуқларидан фахрланишди. Неварачевараларини эркалашиб диллари бир олам шодликка тўлди.

Алим отанинг ёши 80 дан ошган бўлса ҳам у газеталарни кўзойнақсиз ўқирди. Айниқса, "Оила ва жамият" газетасининг ҳар бир сонини қолдирмасдан ўқир, ўқилган сонларини эса ипак иплар билан битталаб авайлаб, таҳлавларга тикиб қўярди. Мактабда ўтказиладиган ҳар бир тадбирга бош-қош бўларди. Муаллимлар ва ўқувчиларга у киши ўзининг ўғитлари, ҳаётий тажрибаларидан сўзлар, зарур бўлганда маслаҳатлар берарди. Афсуски, шу йилнинг май ойида Алим ота-

дан айрилиб қолдик. Отанинг дафн маросимида барча қишлоқ аҳли йиғилиб, сўнги манзилга кузатишди. Ўзи ишлаган мактабдаги ҳамкасблари, ўқувчилари отанинг фарзандлари қаторида туриб кўз ёши тўкишди. Бир сўз билан айтганда мактаб ҳар доим файз бағишлаб турадиган фариштасидан айрилди.

Биз у кишининг доимо ёнимизда бўлишига ўрганиб қолган эканмиз. Ҳаммамизга Алим отанинг ўрни жуда-жуда билинапти. Дийдор ҳам ганимат экан. Илоё, жойлари жаннат бўлсин!

Биз билан яшайсиз ҳамдам, ҳамқадам Бизлар бор эканмиз, демек сиз ҳам бор. Бизнинг ҳар кунимиз ҳар онимизда Сизнинг қуёшдайин пок руҳингиз ёр...

Юлдуз ҲАМРОЕВА, Халқ таълими аълочиси, Каттақўрғон туманидаги 17- мактаб директори.

Инсоннинг ёши улгайиб борган сари ўтмиши ҳақида, босиб ўтган ҳаёт йўли, ютуғи-ю, йўл қўйган хатоликларни ҳақида хаёл сураверар экан. Баъзан мен ҳам ўз кўзим билан кўрганларимни, кечирганларимни, ўтган ҳаётим лавҳаларидан эсимда қолганларини қаламга олгим келиб қолади-ю, бир савол қўйиб қўлимдан қалам тушиб кетади. Сенинг ўтмишингни кимга қизиғи бор? Ахир ҳар бир шахснинг индивид сифатида ўз ҳаёт йўли, тақдири бор. Улар бир-бирига ўхшамайди. Ундан кейин

ечиб олиб, пахта-си чиқиб ётган, кир, минг ямоқ чопонни кийдириб қўйди. Чопон менга кенг ва узун бўлиб, этаги тўпигимгача етарди. Оёғим ва бошим учун ҳеч нарса лозим кўрилмади.

Амакимнинг уйи қишда гўзапоё билан иситиладиган, тахта полсиз мўрили бир уй, олди очиқ бир айвон ҳамда молхонадан иборат экан. Борган куним эшик тагида ухладим, эртасига эса айвонга чиқариб юборишди. Мен киш бўлишига қарамас-

Кўрган-кечирганларим

беш ёшли мен-дек нозик ниҳол гўдак бу ёқда турсин, шўр ва қаттиқлиги учун оч қолган ит ҳам емасдан ташлаб кетарди. Кеннойим мени очдан ўлдириш учун мана шундай кашфиётлар қилишдан ҳам чарчамас эди. Узлари учун жўхори унини сутга қориб, ҳосил бўлган ҳамирдан нон ёпишиб ердилар. Бу зогора нон деб аталаркан. Бундай мазали нонга мен камдан-кам йилда 1-2 марта кеннойимнинг катта қизи Муқаррамхон касал бўлиб далага чиқмай уйда қолган пайтлари мушарраф бўлардим. Муқаррам опам, оқ юзли келишган, инсофли, диёнатли қиз бўлиб, онасидан беркитиб менга овқат берар, далага сизир боққани кетаётганимда қўлтигимга нон қисдириб юборарди. Бир куни мана шу меҳрибон опам далада кетмон чопаетиб кетмоннинг пеши оёғининг бош бармойғини кесиб кетибди. Шу баҳона бир ой ишга чиқмай уйда қолди. Менинг қишлоқда кечирган энг бахтли онларим шу кунлар бўлди. Хозирги кунда ҳам бу аёл ҳаёт, 6 нафар ўғил қизга она, 20 нафардан кўпроқ набираларнинг сеvimли бувиси. Кен-

га муҳтож бўлатуриб, мендай ташландиқ етимчага ширин сўздан бошқа ёрдам бера олмасдилар.

Менинг аҳволимдан хабар толган кўни-кўшни, ҳамқишлоқ мурувватли аёллар эса бировининг эри, бошқасининг ўғли урушда, ўз муоммолари ўзларига етарли бўлсада, мени кеннойимдан ўғилликка сўрашар, бермаганидан сўнг “яширинча” мени чақириб олиб “меҳмон” қилишарди. Уруш пайти, бир бурда нон анқонинг уруғи. Шундай бўлса ҳам-бирови бир сиқим жийда, бошқаси 2-3 дона курт ёки бир сиқим тут қоқиси-каби нарсаларни беришарди.

Шундай қилиб, эсон-омон қишдан чиқиб, баҳорга етиб олдим. Тутлар пишган пайт. Бир куни «Кўргонча» номли қишлоқдан ўтаётиб, шохлари кўча томон эгилган тутнинг тагига тўкилган мевасидан биттасини оғзимга солдим. Жуда мазали. Иккинчисини олишга эндигина энгашган эдим, мени тупроқ аралаш тутни оғзимга солаётганимни кўриб эшик ёнидаги супачада чақалоқ эмизиб ўтирган келинчақ чақириб олди:

- Хой белик, кимнинг ўғлисан?
- Билмайман.
- Отанг борми?
- Урушда.
- Онангчи?
- Билмайман.(Ҳақиқатдан онам бор-йўқлигини эслай олмасдим).
- Кимнинг уйида турасан?
- Амакимникида.
- Оти нима?
- Айтдим.
- Менга ўғил бўлмайсанми?
- Кеннойим майли деса, бўламан.

“ОДАМ БОРКИ,

Шундай ўй билан юганимда сеvimли газетамиз “Оила ва жамият” да самарқандлик Баҳром Истамқуловнинг “Бегона вафо қилса-қариндошдир” номли ҳаётий лавҳасига кўзим тушиб қолди. Ўқиб чиқиб Баҳромжон билан шахсан таниш бўлмасакда, тақдиримизда баъзи ўхшаш томонлари бор экан, деган фикрга келиб, калаванинг учини толгандай бўлдим. У кишини ҳам, мени ҳам оёққа туриб, жамиятда ўз ўрнимизни топишимизга баъзан ўзлари ҳам билмаган ва сезмаган холда сабабчи бўлган мурувватли инсонлар ҳақида ёзмокчи бўлдим.

Яна бир гап. Президентимиз томонидан “Меҳр мурувват йили” деб эълон қилинган 2004 йилда имонли, эътиқодли, яхши инсонларни эсга олиш, уларни улуғлаш, номларини зикр этиш савобли иш. Ўтиб кетган бўлсалар-жойлари жаннатдан бўлсин. Ҳаёт бўлсалар умрлари узок бўлсин. Мен бугун халқимиз учун энг оғир бўлган-уруш йилларида мен билган, кўрган мурувватли инсонлар ҳақида сўзламокчиман.

Отам 1941 йилда урушга кетиб қайтиб келмади. Онам 1 қиз, 1 ўғил ва қорнидаги хомиласи билан 28 ёшида бева қолдилар. Очдан ўлмаслигимиз учун онам шундай ҳам ночор бўлган рўзгордаги нарсаларни олиб чиқиб сота бошлади. Уйдаги патефонимизни сотиб иккита нон кўтариб келганлари кечагидек эсимда қолган. Кейин отам томонидан иморат учун келтирилган ёғочларни аралаб, ёриб ўтин қилиб сотдилар. Кейинчалик, фронтвик оиласи сифатида 1 кг 200 грамм нонга заборний карточкаси ва отам урушга ишлаган “Водоканал” ташкилоти томонидан берилган ойига 150 сўм нафақа пули (1947 йилдан олдинги курсда, уруш йиллари 1 буханка нон бозорда 300сўм турарди) коримизга яради. Лекин қозонимиз 10 кунда ҳам қайнамас эди. Қийинчиликдан безор бўлди шекли, урушнинг 3 чи йили онам Бешариқда яшайдиган отамнинг акаси-амакимни хат орқали чақириб мени-5яшар гўдакни бериб юборди. Бу-1943 йилнинг киши бўлса керак. Нега деганда, онам мени кузатаётиб бошимга қалпоқ, эгнимга беқасамдан тикилган тўн, оёғимга ялтироқ-америкон этик кийдириб юборгани, амаким мени опичиб олиб тқилинч вагон зинасига чиқаётганида бир пой этигим тушиб қолиб одамлар топиб берганлиги эсимда қолган.

Станциядан Дехқонтўда қишлоғига 8 км йўлни босиб, у пайтлар йўллар асфалтланмаган, тизза бўйи тупроқ кечиб ярим кечада уйга кириб бордик. Ўша кечасиёқ амакимнинг хотини (мен у аёлни “момо” деб чақирардим) кеннойим эгнимдаги барча кийимларимни

ОДАМЛАРНИНГ НАҚШИДИР”

дан, қоқ ерда, очиқ айвоннинг деворга яқин жойида, бошимга гувала қўйиб тўнимга ўралиб ухлардим. Амакимнинг 2 қизи 2 ўғли бўлиб каттаси Муқаррам опам ўша пайтлар 15-16 ёшларда бўлиб, отаси билан колхоз даласида ишларди. Кеннойимнинг уйда қолган болалари қуёш қизигунча ухларарди. Мени эса эрталабки осат 4-5 ларда дуч келган жойимга бир тепиб ўйғотар-янтоқ ўриб келиш, кетмон чопиш, мол боқиш каби ишларни буюрарди...

Бир куни маккаси ўриб олинган ерда ўтлаётган бузоғим қўлимдан чиқиб қочди. Тушгача яланг оёқ макка даласида қувлаб юриб оёқларим қоп-қора қонга беланди. Одамларнинг ёрдами билан қочқоқ бузоқни аранг ушлаб ховлига олиб келдим. Даладаги хангомани уйда ўтириб эшитган кеннойим “бузоқни очдан қўйибсан-у, етимча” деб бошимга қўлидаги капгири билан қиноман урдик, унинг ўрни хозиргача билиниб туради. Кеннойим жисман азоб берибгина қолмай мени овқатдан ҳам қиса бошлади. Уша машшум уруш йилларида тушки ва кечки овқат ўрнида тошкентликлар “оқ жўхори” деб атайдиган Кўқон жўхорисидан тайёрланган “гўжа” ичишарди. Гўжа тайёрлаш сермеҳнат жараён бўлиб, аввал жўхорини ўғирда янчиб, элаб кепагидан ажратиб “оқланади”. Кейин сувда бир марта қайнатиб олгандан сўнг, айрон ёки сут қўшиб пиширилади. Гўжа тайёрлаш жараёнида қозон юзасида 2-3 энлик кўпик ҳосил бўлади. Ана ўша кўпикни кеннойим кечки овқат ўрнида менга сузиб берарди. Нон ўрнида эса бир пиёла жўхори кепагига 1 пиёла йирик туз қўшиб ҳамир қилиб, нон қилиб, тандирда ёпиб берарди. Бу нарсани

нойимдан кейин тирик қолган зурриёд ҳам шу аёл: “Яхши бўлсанг-етарсан муродга”, деган гаплар бежиз айтилмаган—да. Кўқон атрофидаги туманларнинг иклими ўзига хос. Об-ҳавоси қуруқ, ёмғир, қор кам ёғади. Лекин киши-изғиринли жуда совуқ. Баъзан шундай қаттиқ шамоллар эсардики, одам буюқда қолиб, туяни ҳам юк-пуки билан осмонга учуриб юборар даражда кучли келади. Буни “қуюқ” дейишар экан. Қуюқ келган пайтда от-аравада келаётган йўловчи ҳам ўзини панага олади.

Мана шундай изғиринли кунларда, албатта олди очиқ айвонда тунда бўлмасди. Уйда эса мен учун жой йўқ. Қиш бўлса ҳам “кастюм” ўзгармаган-ўша-ўша бош яланг, оёқ яланг, узун чопон. Айвонда ётолмасдан шу аҳволда чиқиб кетаман. Уруш туфайли, эгалари фронтга кетиб бўшаб қолган ташландиқ эски дўкон, маҳалла масжиди, бир пайтлар тинчлик замонидан қурилган, хозирда ишламай турган қишлоқ амбулаторияси биноси каби-дуч келган жойда жон сақлардим. Туни билан ўтириб, тонг отгач дуч келган томонга қараб йўлга тушардим. Шу саёҳатларим жараёнида дехқонтўдалик Султонмурод бува деган, қўшни маҳаллалик Аҳрорхожи бува деган, кўргонча қишлоғидан Пирмат бува деган кишилар билан танишганман. Буларнинг барчаси ёшлари 70 дан ошган, нуроний чоллар бўлгани учун колхоздан пенсияга чиққан меҳнат фронтига ҳам чақирилмаган санокли кишилар эди. Уларнинг ҳаммаси отамни кўрган ва таниган одамлар бўлгани билан, ўзлари ёрдам-

Хуллас келинчақ мени ўзига ўғилликка сўрагани учун мени уйда роса калтаклашди. Шундай қилиб орадан 2 йил ўтди. Уруш тугади. Йигитлар қайтиб кела бошлади. Кўчада одам кўпайди. Колхозда ишлашни хохламаган таниш-билиш амакилар Тошкентда ишлаб пул топиб келиш учун 2-3 ойга Тошкентда келиб кетишарди. Уларнинг икки нафари Шувидаги эски сомон бозоридан айлиниб юришганда тасодифан онамга дуч келишади. (Ёши улуг кишилар бизнинг қишлоқда таниш аёлларга сенсираб муомала қилишади). Онамни кейин айтишлари-ча улар ўртасида қуйидагича гап бўлади.

- Ойша бувимисан?
- Ҳа, мен, ака. Ассалоум алайкум.
- Уни қара-я. Ва алайкум-ассалом. Бу эринг Аҳмадали ўртоғимдан дарак бўлмадими? Афсус. Бу, синглим, хафа бўлмайсан-у, ўғлингни қишлоққа ташлаб қўйганинг ёмон бўлди-да, жигарим! Ўғлинг бечора, яланг оёқ, яланг бош, кўчада саргардон юрипти. Бу юришда у узоққа бормайди. Овсининг унга қарамай, ўз холига ташлаб қўйган. Биров ўғилликка сўраса бермайди. Болангни тезда олиб келгин. Улиб-нетиб қолса увол бўлади-я. Бу гапни эшитгандан сўнг, поездга чиқиш уёқда турсин, ўз маҳалласидан узокни кўрмаган бечора онам, кейинчалик сўзлаб беришига қараганда, ўйлаб-ўйлаб поездга вагон кузатувчиси (проводник) бўлиб ишлайдиган қўшни маҳаллалик аёлга аҳволини айтиб ундан ёрдам сўрайди. У аёл онамни Бешариқкача олиб кетишга рози бўлади...

(Давоми бор)
Суннатуллоҳ АҲМАДАЛИЕВ
Тошкент шаҳри.

Икки ошна шахарнинг ёнгинасидаги қишлоқда яшайди. Иккаласи ҳам шахарда фирма очишган. Бир-бирини кўллашиб, ишни анча юриштириб олишди. Уларнинг бири кумушранг, яна бири қоп-қора "Нексия"да юришади. Албатта "сотка" телефонлари ҳам бор.

КИССАДАН ХИССА

- Э, кўявер. Лўли валдирай-ди-да.

Кеча Абдулазиз машинасини устационада қолдириб келгани учун ошналар эрталаб

Тоҳиржон кампирга биронта аччиқ гап айтиб кетмоқчи бўлиб, машинани кескин тўхтатди-да, орқасига буйланди. Бирок таажубда елка қисди.

- Каёққа дап бўлди, анави лўли хотин?

Абдулазиз машинадан тушиб, гудран-

КИБР АҚЛНИ

жоннинг кумушранг "Нексия"сида ишга отланишди. Машина шахарнинг айланма ҳалқа йўлига чиққанида, Абдулазиз шеригига гап қотди.

- Шу жойда тўхтат! Анави Содик дангал мениям олиб кетинглар, деганди.

Машина йўлнинг четига тўхтади. Чап томонни лўли маҳалла дейишади.

Ҳамиша исирик тутатган лўли болалар шу ерда тўхтаган машиналар олдида ҳозир бўлишади.

АЛДАЙДИ

Содик дангал деганлари йўлнинг ўнг томонидаги маҳаллада яшайди. Қишда ҳам кўкрагини ланг очиб юрадиган бу йигитнинг кўли юпқароқ. Аммо дўстларга садоқати баланд. Дангал гални хуш кўради.

Тоҳиржон машинадан тушиб, сигарет тутатди. Шу пайт унинг "сотка" телефони жиринглаб, унга кулоқ тутди.

- Алло! Ҳа, гапиравер? Нима?.. Тўфламайсани, башарасига. Бўрига рўпара келсанг, қашкир бўл, деб неча марта айтман, сенга! Ўшанисини охирига етказмай, менга йўлиқма. Уқдингми?!

Шу пайт қаёқдандир бошига оқ рўмолни тангиб ўраган бурундорроқ аёл машина олдида пайдо бўлиб қолди. Унинг кийимлари ҳам салгина уринганроқ, калиш-маҳсиси чанга беланганроқ эди. Тоҳиржон кампирнинг кўзининг кири билан кўрди-ю, садақа сўраб юрган лўли хотинлардан бўлса керак, деган ҳаёлда, унга қайрилиб боқмади. Ҳиёл оқсоқланиб босаётган кампир машинага яқинлашганча, қаддини тиккалади.

- Шахарга бостаризларми, болаларим?

- Йўқ, - жавоб қилди Тоҳиржон хушламайроқ. Сўнг сигарет қолдигини иргитиб, машинага ўтирар-ўтирмас, шеригига гап қотди. - Чикмаяпти-ку, анави дангалинг?

Шериги кафтини оғзига қўйиб, эсنادи.

- Яна бироз кутайлик. Биздан ўпкалаб юрмасин.

Кампир кўзларини жавдиратиб машинанинг ичкарасига мўралади.

- Шахарга борсанглар мени ҳам ола кетинглар. Йўлқираниям бераман.

- Бормаймиз дедик-ку, - кесатик оҳангида гап қотди Абдулазиз. - "Дамас"ларга ўтирсангиз, олиб бориб қўяди.

Тоҳиржон бетоқатлана бошлади.

- Дангалинг чиқмайдиганга ўхшайди. Биронта машинада етиб олар.

- Жилавер, - ишора қилди Абдулазиз. - Мениям "ёнадиган" ишларим бор.

Машина ўрнидан силжиганда, орқадан кампирнинг овози эшитилди.

- Ҳей иккаланг! Омад қонди сенлардан. Одамни менсимай қўйишибсан.

Иккала бизнесмен бир-бирига маъноли қарашди. Тоҳиржон қовоғини уйдди.

- Эшитдингми?! Вой ивирски-ей!

- Ер ютиб кетгандир. Лўлига ўхшамади лекин. Тилимизни бузмай гапирди.

Оқсоқланиб қадам босган кампир бир зумда қаёққадир ғойиб бўлганди:

- Э, кўявер, кўл силтади Абдулазиз, - ўзи нима-ю, башорати нима бўларди. Балким ачинадир. Кетдик!

Машина осма кўприкка яқинлашиб қолганда, Абдулазизнинг чўнтак телефони жиринглаб, дўстларининг ҳаёли бўлинди. У телефонни кулоғига қўйди.

- Эшитаман! Ҳа, менман!... Нима?! Ҳе, галварслар!

- Нима бўлибди? - шеригига юзланди, Тоҳиржон.

- Офисимиз ёниб кетганмиш. Тезлат! Орадан беш дақиқа ўтар ўтмас, ошналар офис ёнига етиб келишиди. Ут ўчирувчилар ишни тугатишиб, терга ботиб туришган экан. Абдулазизнинг ранги оқарди. Сўнг қоқиниб-суриниб, сейф ёнига яқинлашди.

Хароратнинг баландлигидан сейф ҳам эриб-пуччайиб қолганди. Абдулазиз юрагини уқалаб, ҳансираб нафас ола бошлади. Унинг юраги ушлаб қолганди. Тоҳир уни машинага ўтказиб, касалхонага олиб кетди. У ошанисини бир кишилик хонага жойлаб, ташқарига чиқди. Бу воқеадан уйдагиларни огоҳ қилиб қўйиш лозим эди. Машинага ўтириб, қишлоққа йўл олди.

Машина лўли маҳалла ёнидан ўтиб бораётганда, боя оқсоқ кампир турган жойга мўралади. Шу пайт унинг чўнтагида телефон жиринглади.

- Лаббай! Семисан?... Нима гап? Гапирмайсанми, чайналмай?! Нима?! Тоҳиржоннинг лаблари қуриқшаб, ютиди. Ишхонадан унга, Эрондан юк олиб келаётган машина ағнаб кетганини айтишди. У ана шу юкка кўз тикиб турганди. Нима бўлаяпти ўзи. Оқсоқ кампирнинг башорати тўғри чиққанди. У аслида ким эди?...

Ким бўлганда ҳам барибир инсон эди. У ҳам кимнингдир онаси. Оналарнинг ҳаммаси ҳам улуг ва назари ўткирдир. Уларнинг ҳеч бирига нописанд боқиб бўлмайди. Тангри ҳам ўз шафоатини энг аввало оналарга раво кўради. Бу воқеа ҳам биз учун кичик бир сабоқ. Ишинг юришиб турганда, эскироқ кийимдаги онахонларга кибр билан қарама. Кибр ақлни алдайди. Ақлинг алдандими, дидинг ўтмаслашиб, ишинг орқага кетаверади.

Комилжон НИШОНОВ

ҲАЙДОВЧИ МЕЛИСАНИ КЎРСА...

Тошкент яқинидаги Қибрай тумани тарафларига ўтсам нукул қизик-қизик воқеалар ёдимга тушади. Балки бу йўллардан машҳур ёзувчилар, шоирлар ўзларининг Дўрмондаги боғига қараб ўтгани, ўтишаётгани учун, "Қозонга яқин юрсанг қораси юқар", - деганларидек, шулардан бир фоизгина юққан бўлса ажабмас. Ёзувчилар боғига етганимизда, ўнг тарафда, пастликда Қора-сув дарёси ўтади, шу дарёнинг ёнида Тўрт-кўрғон маҳалласи бўларди. Ҳозирда йўқ бўлиб кетган. Шу маҳаллада бувам амаким билан турарди. Амаким юк машинасини ҳайдарди. Ёш болаимиз. Мактабдан таътилга чиққан пайтлар. Бир куни бувамнинг оёғи оғриб қолди. Амаким касалхонага олиб бормоқчи бўлди. Мен ҳам бир ўртоғим билан бирга бораёлик дедим. Амаким юк машинада одам олиб юриш мумкин эмас, деди. "Кейин майли кўрпача солиб ётиб олинглар. Мелиса кўрса ҳужжатларни олиб қўяди. Ўриндан турманглар", - деб тайинлади. Катта йўлга чиққандан сўнг ётиб олдик. Дўрмондан Тошкент трактор заводигача юк машинасини юриши мумкин эмаслигини билса ҳам ҳеч ким тўхтатиб текширмас, деган ўй-хаёл билан машинани ҳайдади. Аммо поезд йўлига яқинлашганда мелиса тўхтатди. Амаким кабинадан чиқиб бизга

"жим ётинлар" деди. Мелиса келиб ҳужжатларни олиб, "Бу йўлдан юк машинаси юриши мумкин эмас, яна тезликни ошириб кетаяпсиз, қаёққа шошаяпсиз?" - деди. Шунда амаким "Дадамнинг оёқлари оғриёту-ди, касалхонага шошаяпман", - дейиш ўрнига "Дадам оғир оёқли эди. Шунга шошаяпман", - деб юборди. Мелиса ходими ҳам шинаванда йигит экан, - "Майли тезроқ оборонг эсон-омон қўтилиб олсин", - деб ҳужжатларни қайтиб берди. Амаким "рахмат", - деди ва биз яна йўлга равона бўлдик. Шунда ойимнинг гапи эсимга тушиб қолди. Автобус-трамвайларга қорни катта хотинлар чиқиб қолса ойим, - "Тур жой бер, бечора оғир оёқли экан. Эсон-омон қўтилиб олсин", - деди. Касалхонага келдик. Биз ҳам машинадан тушдик. Шунда амакимга, - "Амаки бувам нечта туғаркин", - дедим. Амаким менга ялт этиб қаради. Шунда мелисага айтган гапини эслатдим. Хоҳлаб кулиб юборди. Ана шунақа. Ҳайдовчилар мелисани кўрса доврираб-лаббайни ҳам тополмайди. Бувамга айтиб бергандик, "Яхшиям туққани олиб кетаяпман", дебсан, "Ўлгани демаганингга шўқр" деди.

ҲАБИБУЛЛА ИБРОҲИМОВ

ҲАЯНТОМА

80-йилларда курсимизда бир йигит бўларди. Баланд бўйли, қоп-қора, сочлари жингала-жингала...Талабалар ҳам, домлалар ҳам уни бирдари "Отелло" дейишарди. Ўзи жудаям содда, оққўнғил бола эди. Паст Даргомнинг "Чандир" кишлоғиданман, деб айтарди. Кўпгина сўзларда "а" унли товушини "о" билан, "у"ни эса "о" билан талаффуз қиларди. Бирор гап айтмоқчи бўлса "Бизгайм кўйош қўлиб боқар", деб қўярди. Лекин яхши ўқимаса

тўмининг икки ёнига артиб, иккала қўлини баравар узатди: -Оссоломайайкум, дола!...

-Молодец, парин! Молодец! Қаранг ўзбекчани жудаям тез ўрганиб олибди-я!- деди.

Курсдошлар кейин кулишди.

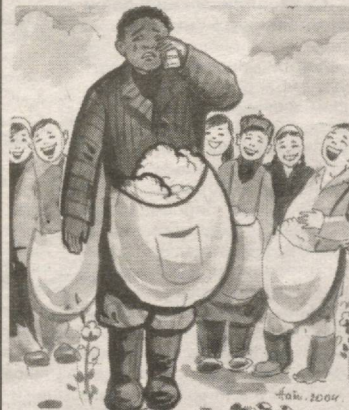
-Сени африкалик негрлардан деб ўйлади-да.

-Нима қилай бўлмаса, умримда катталар билан кўришмаган бўлсам, яна қўллари кир бўлиб қолмасин, дедим-да.

Ҳали шу ҳазилларнинг тафти босилмай туриб, яна бир воқеа бўлди. Москвада Брежнев бова қайтиш қилибди. Кун пешиндан оққан маҳал пахта бошига қора шляпалар кийган вакиллар келишди. Қўлларимизда этақларимиз. Мотам маърузаси ўқилмоқда: "...Халқлар отаси, дохйимиз Леонид Ильич Брежнев вафот этди..."

Шу пайтда денг Отелло чўнтагидан ғижимланиб ётган рўмолчасини олди-да, бирданга "Отам-а-ай!, Отам-а-ай!"-деб юборса бўладими?...

Ёнидаги болалар ўзларини қанчалик куч билан босишмасин, барибир шайтон зўрлик қилиб, хоҳлаб кулиб юборишди. Бу бир қизик, айна пайтда дахшатли манзара эди. Домлалар, вакил-

ЖУДАЯМ СОДДА ЭДИ...

ҳам, хато ёзса ҳам, қалби беғубор эди. Биринчи курсда талай вақтгача институтнинг ошхонасидан бепул овқатланиб юрган (чет элик деб пул олишмас экан). Шум жўралари бундан фойдаланар, "Бугун менинг навбатим, мен билан борасан", деб қўярди.

Ошхонада эса унга алоҳида эҳтиром кўрсатишаркан. Бош ошпаз ўзи хизмат қилар, қошиқ-санқиларни тўғрилатиб ора-чорада русчалаб "Қаерликсиз?", "Қайсида ўқияпсиз?" -деб сўраркан. Отелло чурқ этмасдан ўтиравераркан: "Урисчани бир оғиз ҳам гапиролмасам, тушунмасам, нима дейман?... Ҳо, энди бизгайм кўйош қўлиб боқди-да!"

Бугунгидай тийрамоҳ кунлари эди. Арназой далаларида пахта тараётгандик "Министр Худойбердиев келармиш", деб қолишди. Бир пайт йўл четига зулуқдай қора машиналар тўхтаб, министр Худойбердиев тушди-да, пахтазорга бир кўр кўз югуртириб, ҳамроҳлари билан Отеллонинг олдида келди. Рус тилида салом бериб, қўл узатди. Отелло шўшиб қўлиб чанг қўлларини аввал этакка, сўнг кос-

лар шляпаларини олиб, бош яланг, мотам сукўти сақлаб турар, бу ёқда йигитлар ўзларини кулгидан тўхтатишолмасди...

Кейин-чи, дейсизми? Кейин бояғи қулган курсдошларимиз нақ ўқишдан ҳайдалиб кетай деди. Ота-оналари келиб тавба-тазарру қилишди: "Бир марта кечиринг, домлажон, бсаллик қилибди..."

Ҳажо тарихида ҳар куни шийпон сулуриб, ўтин ташиб, ўтин майдалаб юришган болалар Отеллодан хафа бўлишарди:

-Ўл-а, ҳамма бало сендан бўлди! Отелло бечора шунда ҳам мохиятни англаб етмас, кўзларини пирпиратиб:

-Мен билмасам, жўралар, энди шундай овоз чиқариб йиғлаймиш экан дедим-да. Ўзи нега кўлдиларинг? Таъзияда кўлмайди-ку,- дейди.

Содда эди бечора, жудаям содда эди!...

Саъдина БОБОМУРОВА, Жиззах вилояти Маънавият ва маърифат Маркази бош мутахассиси.

ХАВФ-ХАТАРЛИ

Қадимий Рим мифологиясида севги худосининг исми "Венера" бўлиб, эркак ва аёлнинг ўзаро жинсий муносабатлари оқибатида пайдо бўлган касаллик "венерологик касалликлар" деб аталган. Бошқача қилиб айтганда инсон энгилтаклик, палапартишлик билан, жинсий алоқа қилиш оқибатида венерологик касалликлар билан жазоланган.

1530 йили Италиялик Фракастро исмли шоир ва шифокор ўзининг "Сифалос исмли чўпоннинг азоблари" деб номланган поэмасида, "Сифалос севги-муҳаббат худолари Венера ва Аполлонга ҳурматсизлик қилди, ўз навбатида бу худолар уни оғир касаллик билан жазолашди" деб ёзган эди. Шундан сўнг жинсий йўл билан юққан касаллик "сифилис" деб номланиб, кейинчалик табобат илмида венерологик касалликлардан: сифилис, гонорея, трихомоноз, герпес ва ниҳоят аср вабросига айланган СПИД аниқланди. Бу касалликлар инсониятга катта хавф солаётган касалликлар сирасига кириб, ҳозирги кунда ер шарининг бешдан бирида шу касалликлардан бири борлиги барчани ташвишга соляпти. Статистик маълумотларга кўра бугун дунёда 20 млн. киши сифилис билан, 150 млн. киши эса гонорея билан касалланган.

Тошкент шаҳар Сирғали туманидаги тери-таносил касалликлар диспансери бош шифокори-Шоҳида ЖАЛИЛОВА:

Жинсий муносабат орқали юқувчи таносил касалликларидан бирортаси билан оғриган инсоннинг танаси

Сифилис-венерологик касаллик бўлиб, жинсий алоқа ва ўпишиш йўли билан юқади. Касалликнинг биринчи даврида инфекция тушган жойда кичик қаттиқ ва оғирмайдиған ярача пайдо бўлади. Иккинчи босқичида касалда ҳолсизлик сезилиб, танасида кичийдиган тошмалар пайдо бўлади. Бу босқичда касаллик аёл хомиладор бўлса қорнидаги боласига ҳам юқиши мумкин. Иккинчи босқичда ҳам касалликни даволаш мумкин. Касаллик учинчи босқичга ўтса, қориндаги бола кўр, қар бўлиб туғилиши мумкин. Кўпгина ички органлар шикастанлади.

кўпгина юқумли касалликлар билан оғришга мойил бўлиб қолади. Масалан сифилисни юқтирган инсон узоқ вақтгача хасталикка чалинганлигини сезмаслиги мумкин. Касаллик фақат бир ой ёки 50 кунлардан кейин ўзи ҳақда билдиради. Шундан сўнг инфекция тушган жойда кичик қаттиқ ярача (шанкр) пайдо бўлади. Ярача оғирмайди. Фақат унинг атрофидаги лимфа тўқималарида бир оз шиш сезилиши мумкин. Оғирмаганлиги сабабли кўпгина унга эътибор ҳам беришмайди. Яра 5-6 ҳафтадан сўнг ўз-ўзидан йўқолиб, ўрнида из қолади. Ушундан кейин бемор ўзини ёмон ҳис қилиб, танасида тошмалар пайдо бўлади. Улар қичийди. Хатто оғиз бўлиғида ҳам яралар пайдо бўлиб, томоқ оғриғандек бўғилади. Аста-секин сочлари, қошлари тўкила бошлайди. Гап нимадалигини билмай томоғини ёки сочларини парваришлагга ўтганлар ҳам бўлади. Лекин шифокорга бориб кўринмайди. Айнан шу даврда касаллик фаоллашади ва касалланган киши атрофидагилар учун хавф-хатарга бой инфекция ўчоғига айланади. Ундаги бошқаларни зарарлантириш мuddати 3 йилдан 6 йилгача давом этиши мумкин. Бу даврдан сўнг касаллик гўё ўтиб кетгандек бўлади. Аслида, у яна киши

организмига беркиниб олиб, ўзининг бош кўтариш вақт-соатини кутаётган бўлади. Хатто яна бир неча марта тошмалар тошиб, улар ҳам ўтиб кетиши мумкин. Бироқ 6-8 йилдан сўнг сифилис касаллиги ўзининг учинчи босқичига ўтади ва энди уни батамом тўзатиш ва танадан ҳайдаб чиқариш амри маҳол бўлиб қолади. Ушанда ҳам касаллик даволанмаса, инфекция умуртқа поғона, бош мия, асаб системасини, эшитиш қобилиятини, кўриш қобилиятини, ички органлардан айниқса жигар, буйрак, юрак фаолиятини ишдан чиқаради.

Бу касаллик юқиши ва ривожланишида ким айбдор?

Хар бир инсоннинг ўзи айбдор. Тасодиқий жинсий муносабатлар эртами-кечми шу касалликлардан бирига чалинишга олиб келиши аниқ. Тўғри, баъзи бировлар эҳтиёт чораларини кўриб презервативдан фойдаланиши мумкин. Лекин тегириув хулосаларига кўра презервативлар 10 дан 9 ҳолатда ҳимоя бўла олсада, қолган бир ҳолатнинг ўзи ҳам жуда катта хавф ҳисобланади. Кўпчилик, айниқса аёллар бундай ҳолатда ўз касаллигини ҳар хил дорилар билан берkitиши ёки ўзида шундай касаллик мавжудлигини умуман билмаслиги мумкин. Сабаби, сифилис ва бошқа жинсий касалликлар аёлларда кўпгина бачадон ичида бўлиши панд беради. Касаллик яна ифлос шприслардан фойдаланишдан ҳам юқиши мумкин.

Сифилис касали идиш-товок, ўрин-кўрпа ва ҳоказолардан юқиши мумкинми?

Қориндаги боинон мумкин. Масалан тананинг бирор жойи кесилган, тирналган бўлса ўша жойига ҳар қандай инфекция, шу жумладан венерологик касаллик инфекцияси тушиши мумкин. Сифилисга йўлиққан пуфловчи мусика асқоби ўқитувчиси, битта асқобдан фойдаланишгани сабабли ўқувчисига ўз касаллигини юқтиргани аниқланган. Инфекцияни эса фақат қон анализлари хулосасига кўра аниқлаш мумкин.

Касаллик юққанлигини билмасдан ва даволанмасдан қанча вақтгача юриш мумкин?

Бир неча йил. Ҳатто даволангандан кейин ҳам сифилис касаллигини кўзга-тувчи микроблар танада узоқ вақтгача сақланиб қолиши мумкин. Сабаби, бу касаллик инфекцияси жуда юзсиз бўлиб, яширин ҳолатда ривожланади ва

"Ешлик-бебошлик", деганларидек, бундан 4-5 йил олдин заҳм-сифилис билан касалланган эдим. Шифокорлар бу касаллик фақат жинсий муносабат орқали юқтирилиши мумкинлигини, касалликни менга юқтирган одамни ҳам текшириб даволашлари лозимлигини айттиди. Ҳақиқатан ўзим алоқада бўлган ягона аёлни текширганда, унда ҳам шу касаллик борлиги аниқланди. Аёл ҳам савол-сўроқ қилди. Маълум бўлдики, унга бу касаллик собиқ эридан ўтган экан. Собиқ эри илгари чет элда бир неча йил ишлаб келган экан, ажрашганидан сўнг яна кетиб қолди. Иккалажиз ҳам даволандик. Бундан икки йил олдин мени касаллар рўйхатидан олиб ташлашди. Шундан бери бир неча марта текширувдан ўтдим. Ҳар сафар натижаси яхши бўлди. Яқинда уйланмоқчиман. Фарзанд кўришни истайман. Лекин ўша касаллик мен туғайли бўлajak хотиним ва фарзандларимда тақрорланмасмикан? Ана шундан кўрқаман.

Эргаш.

МАККОР КАСАЛЛИК

пайт топиши билан яна бош кўтаради. **Демак бу касалликни юқтирган одам беморга айланганини анча вақтгача сезмаганлиги учун шифокор хузурига кеч бораркан-да?**

Тўғри баъзилар касалга чалинганини сезмай юради. Бошқа бировлар касал эканлигини сезади-ю, уялгандан онгли равишда шифокор хузурига боришдан қочади. Аслида нима бўлганда ҳам дарҳол шифокорга кўриниш шарт. Эндигина бошланган касалликни даволаш ва танадан батамом чиқариб юбориш ҳар ҳолда осон кечади. Хатто тасодиқий жинсий алоқада бўлганлар ҳам дарҳол қон топшириб туришлари лозим. Одамлар бу борада лоқайд ва эътиборсиз муносабатда бўлганликлари сабабли, 25-40 ёшлардаги эркак ва аёллар ўртасида ушбу касаллик кўпроқ учрайпти.

Сифилис ёки бошқа шу турдаги касалликлар билан касалланганлардан СПИДни аниқлаш учун ҳам қон олиниб текширилган экан. Бунга сабаб нимада?

Сабаб шундаки, сифилис касаллигининг орқасида албатта СПИД касали турган бўлади. Сифилис ёки бошқа жинсий касалликлар билан зарарланган танада СПИД учун эшиклар доим очик бўлади. Биринчиси иккинчиси учун асос ҳозирлайди.

Сифилис билан касалланган хомиладор аёл ўзидаги касалликни фарзандига юқтириши мумкинми?

Касалликнинг актив даврида бола онасидан ортирган касал билан туғилиши мумкин. Лекин маълум бир босқичларида шифокорлар назорати остида соғлом бола туғилиши ҳам мумкин. Бироқ нима бўлганда ҳам касаллик даврида

бир оғриғидан шикоят қилиб шифокор хузурига албатта келади. Шифокорлар қонни текшириш учун лабораторияга йўллайдилар. Аёллар эса турли сабабларга

Трихомоноз- жинсий аъзо шамоллашдан ёки шу касалликнинг инфекцияси жинсий йўл билан ўтишдан пайдо бўлади. Белгилари кучли қичишиш, йиригла ажралма пайдо бўлиши билан сезилади.

СПИД- Инсон танасидаги имунитетнинг, яъни касалликларга қаршилик кўрсатувчи қувватнинг йўқолиши. Ҳозирги кунда давоси йўқ хасталик ҳисобланади. Инсондан инсонга асосан жинсий алоқа йўли билан ёки қондан юқиши мумкин.

кўра шифокор кўригидан ўтадилар. Ҳеч бўлмаганда хомиладорликлари учун рўйхатда бўладилар. Баъзида туғуруқхонага туғиш учун келган аёлнинг қонида касаллик аломатлари бўлиши мумкин. Бундайлар қайта текшириладан ўтказилади, даволанишлари учун зудлик билан махсус шифохоналарга келтирилади. Туғуруқхонадан қақалого билан келтирилган аёлнинг қонида сифилис касаллигининг аломатлари аниқланган бўлса 28 кун даволанади. Қақалого учун яна 14 кун кўшилиб, 42 кун давомида даволанади. Касаллик келиб чиқиб сабаблари аниқланади. Шифокор назоратига олинади ва шахси сир сақланади. Шундай касалликка чалинганлар ёки гумонсираганлар бемалол келиб, бизда тиббий кўриқдан ўтишлари мумкин.

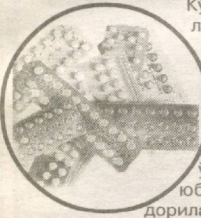
Юқоридаги касалликларнинг олдини олиш ва ёшлар ўртасида тарқалишидан сақланиш учун қандай чора-тадбирлар кўрилади?

Республикамизда жисмонан ва руҳан соғлом ёшларни тарбиялаш, энг аввало соғлом оналардан соғлом фарзандлар туғилишига алоҳида эътибор берилапти. Аҳоли ўртасида гиёвандлик, ичкикибозлик, фоҳишабозлик иллатлари мавжуд экан, ёшларимиз ҳар хил ёмон оқибатларга олиб келувчи касалликларга чалиниб қолишдек хавфдан холи бўлолмайдилар. Шунинг учун ҳукуматимиз қарорига асосан оила қуришни истаган барча йигит-қизлар албатта тиббий кўриқдан ўтишлари шарт. Шу чоранинг ўзидек қанчадан-қанча ёшлар соғлигини асрашга хизмат қилади. Қолаверса, ошхоналарда, болалар боғчаларида, озиқ-овқат дўконларида ишловчилар ва ўқитувчилар шифокор кўригидан мажбурий равишда ўтадилар. Статистик маълумотларга кўра, аҳолининг 93 фоизи йилига бир марта албатта шифокор кўригидан ўтар экан. Мактабларда, коллежларда, олийгоҳларда ёшлар билан шу соҳага бағишланган суҳбатлар ўтказилади. Радио эшиттиришлар, телекўрсатувлар кўрсатилади. Ҳар бир одам тўғри ҳаёт кечирса, ахлоқан пок бўлса, соғлом турмуш тарзига риоя қилса ўзи учун ҳам, яқинлари ва атрофдагилар учун ҳам хавфли, хатарли касалликларга чалинмаслиги аниқ.

САИДА ва Л.АҲМЕДОВА тайёрлашди.

ДОРИЛАРНИ САКЛАШНИ БИЛАСИЗМИ?

Кўпинча хонадонингизда сақлаш мuddати ўтиб кетган дорилар йиғилиб қолади. Бу эса кўнгилсиз воқеаларга сабаб бўлиши мумкин. Уларни вақтида ташлаб юбориш керак. Уйдаги дорихонангизни йиғиштиришни мuddати ўтиб кетган дориларни ташлаб юборишдан бошланг. Аввало, дориларни тўғри сақлашга диққатингизни қаратинг. Уларнинг баъзиларини музоҳонада сақлаш, баъзиларини қоронгу жойларда сақлаш зарур бўлади. Кўп дорилар иссиқ жойда тез бузилиб қолади. Шунинг учун дориларни қуёш тушадиган жойда сақлаш мумкин эмас. Айниқса, доривор ўтлар солинган қоғоз халтачалар тез йиртилиб кетган бўлса, янгисини тикинг. Уларни елим халтачаларда сақламаган маъқул. Чунки, елим халтачада ўтлар ўзларининг табиий хусусиятларини йўқотадилар. Яна шунинг унутмангки, дориларни албатта болаларнинг қўли етмайдиган жойга қўйиш ёки дорилар турган шафчани қўлфлаб қўйиш зарур.

ЯНГИДЕК БЎЛАДИ

Табиийки баҳор ва куз мавсумида кийиладиган пойабзаллар туфайли анча муаммолар туғилади. Улар ёмғирда тез намикиб, кўринишини йўқотади. Пойабзал ва туфлилар узоқ хизмат қилиши, шу билан бирга кўринишини йўқотмаслиги учун уларга алоҳида парварош зарур бўлади. Ёмғирли кунда кўчадан келган, аввало, намикиб кетган туфлингизга глицерин суртинг. Бу эса чармни куриб қолишдан сақлайди. Агар туфли ва ботинкаларингиз табиий чармдан бўлиб, жуда хўл бўлиб кетган бўлса, унинг ичига қоғоз тўлдириб курилинг. Кейин эса вазелин ёки махсус кремлардан бирортаси билан ишқаланг. Шунингдек, чарм пойабзалларни апельсин пўсти билан ҳам ишқаласангиз ярақлаб, янгидек бўлади.

КИР ЮВИШ СИРЛАРИ

Дўкдан мактаб олган кўпга чидамли мато, ювган сарингиз ранги ўчади, натижада ҳали кийишга яроқли, замонавий кўйлагингиз охори кетиб, кийишга ярамай қолади. Энди нима қилса бўлади? Айтишларича, ҳамма гап кирни қандай ювишда эмиш. Тажрибали уй бекаси шундай дейди.

Чора ранг бўёгини янада тиниқлаштириш учун охириги марта чаётганингизда сувга бир чимдим туз ташлаб юборинг.

Қизил ва ҳаворанг матоларни чайганингизда сувга пича сирка қўшинг, пушти ранглисига эса — нашатир спиритдан қўшинг. Шундай қилсангиз, бўёқлар анча вақтгача тусини йўқотмайди, охорини сақлаб туради.

Рангли иплар билан тикилган буюмларни ювиш олдиндан 2 чой қошиқ туз қўшилган 1 л. сувга ботириб қўйинг, сўнгра эса хона харо-

ратида тузли сувда совун билан ювинг. Кейин бу кийимларни яхшилаб куритиш ва тескарисидан дазмол уриш керак бўлади.

ИДИШЛАРИНГИЗ ЯРАҚЛАЙДИ

Шиша ва биллур идишларни махсус ювиш воситаларисиз ҳам ярқиратиб тозалаш мумкин экан. Бунинг учун хом тухум ва лимон керак бўлади. Битта лимоннинг сувини сиқиб олган, унга тухумнинг пўчоғини майдалаб, солиб аралаштирасиз. Икки кундан кейин тухумнинг пўчоғи эриб аралашиб кетади. Ҳосил бўлган суюқлик билан биллур ва шиша идишларни, бокал ва рюмкаларни яхшилаб чайқайсиз. Шунда улардаги доғ ва куйқалар бирпасда тоза бўлади.

Шиша ва биллур идишларни яна бир оддий усул, яъни қаҳва қуқуни билан ҳам қойиллатиб тозалаш мумкин экан. Бунинг учун 1 литр сувга 1 чой қошиқ қаҳва, бир чимдим ичимлик содаси солиб, тайёр бўлган аралашма билан ўта кирланган шиша ва биллур идишларни қойилмақом қилиб тозалашингиз мумкин.

БЕМИННАТ ДАСТЁР

Ҳар бир уй дори тоқчасида нашатир спирти бўлиши шартлигини ортиқча эслатаверишнинг ҳождати йўқ. Одатда нашатир спирти фавқулдда ҳолларда: киши беҳосдан хушдан кетганида ишлатилади. Лекин нашатир нафақат ўзининг шифо бахш этувчи хусусиятлари билангина эмас, балки уй-рўзғорда кенг фойдаланилиши билан ҳам қимматли.

Сиз мана шу яқшанба куни яқиндагина бўялган пол, дераза, эшик ромларини ювиб чиқишни режалаштиривсангизми? Унда шошилманг. Ювадиган сувингизга бир неча томчи нашатир томизинг. Шунда ювилган жой ялтйраб кетади.

Мана, мисол учун оппоқ чойшабларингизни ювмоқчисиз. Унда сувга нашатир солиб ювинг (1 челақ сувга 1 ош қошиқ) — оқартирувчи кимёвий воситанинг ҳам кераги бўлмай қолади.

Матога томган йод доғи нашатир ёрдамида осонгина кетади.

Нашатир эритмаси билан (сувнинг тўртдан бир қисмига) замш пойабзал, кийим-кечакни тозалаш мумкин. Сўнгра замш сиртини махсус резина чўтка ёки шилдирик қоғоз билан артиш керак бўлади.

Нашатир спиртига хўлланган жун латта билан кумуш ва никелланган буюмлар артилса, янада жилваланади.

Уқалаш чўткалари, тороқларни вақти-вақти билан диққат билан тозалаб туриш керак. Бунинг учун уларни пича нашатир спирти ва бир ҳовуч йирик туз солинган сувга туни билан солиб қўйинг. Эрталаб эса чайиб олинг.

● Агарда уйингизда махсус нон қўядиган идишингиз бўлмаса, унда нонни тагига арчилган хом картошка ёки бир ҳовуч туз солинган шиша ёки сирланган эмаль идишда сақланг. Шундай қилсангиз, нон хидланмайди, яхши сақланади.

● Уй бекасига урни ғамлаб қўйиш жуда қўл келади, қийналиб юрмайди. Унга мита тушмаслиги учун бир бош саримсоқни олинганда, уни пўстини тозаламасдан бутунлигича ун қоғига ташлаб қўйинг. Яна урни вақти-вақти билан алаб, бошқа қоғга солиб туриш керак.

● Крахмал, ёрмани туз солиб доқа билан ўралган темир, шиша ёки ганч қопқоқ билан жипс ёпилган ҳолда сақланса, қурт тушмайди, яхши сақланади.

● Агарда пишлоқ анча вақтгача янги, яхши турсин десангиз, уни бир чакмоқ қанд солинган ёпик кастрюлькага солиб қўйганингиз маъқул.

● Ўсимлик мойини совуқ, қуруқ ва қоронги жойда сақласангиз, узоқ вақт туради. Умуман, ўсимлик мойининг сақланиш мuddати махсус маҳкамланган идишда икки ой, бўлмаса бир ойдир.

● Агарда мураббо усти очиб бўлса, у шакар босиб, мазасини йўқотмасин десангиз, устига 1 см. қалинликда шакар сегиб қўйинг.

● Оппоқ дастурхондаги чой доғларини қандай кетказиш мумкин? Дастурхоннинг доғли жойларига глицеринни иситиб сурканг ва ордан 20 дақиқа ўтгач, дастурхонни чайиб ташланг, доғдан асар ҳам қолмайди.

● Суный ип аралашган нафис кийимларни асло хўл латта қўйиб дазмол босманг! Йўқса, иплар ғужанак бўлиб ёпишиб қолади-да, кийимингиздан ажраласиз. Уёқ-буёққа қиядиган кишилик кўйлагингиздаги чиройли богични орқадан жажжи нина тўғнағич билан маҳкамлаб тўғнаб қўйсангиз, ўз кўринишини йўқотмайди.

● Ошхонада тутиладиган сочиклар, фартуқларни, клеёнкаларни ўнг томонидан ўраб қўйинг, уларни жавонга бир тўда қилиб тахлаб қўйманг. Шунда улар гижим бўлмайди. Яна буфетда идиш-товоққа ҳам жой ортади.

● Гулдор оқ чойшабни, агарда сувга туз солиб ювсангиз, ранги ўнгиб кетмайди.

● Иш ёки спорт кийими тугмасини балиқ овлайдиган диаметри 0,4 мм. лик қармоқ ипи билан тиксангиз, маҳкам туради ва узоқ пайтгача узилмайди. Тугма қадаш учун тешиги каттароқ игна танлаш керак.

● Теридан тайёрланган кийим-кечакларни чўчка ёғини юпка қилиб суркаб чиксангиз, худди янгидай туради.

● Агарда жун ип игна тешигидан ўтмаса, ип учларини совун билан ишқаб, бармоқларингиз билан тузатиб, ўтказинг.

● Янги томган сиёҳ доғлари иссиқ сут ёки қатик билан осон ювилади, доғи бир зумда кетади.

● Кийим-кечакларга куя тушмасин десангиз, жавонга қуриган апельсин пўстлоғи, тамаки, ёнғоқ ёки ёронгул япроқларидан ташлаб қўйинг.

● Штапель матодан тикилган кўйлагингизни ювганингизда сира қаттиқ сиқманг. Аксинча уни енгилгина силкиб, оқ ўранг-да, сўнгра унга елкаликларни қўйиб, куритиш учун авайлаб осанг.

ҚАНДАЙ ТЎШАК ЯХШИ?

Кейинги пайтларда матраслари жуда қаттиқ кроватлар ишлаб чиқарилаётти. Аслида инсон осойишта ва тўғри ухлаб дам олиши учун ухлайдиган тўшак қандай бўлиши керак?

Аввало ухлайдиган кроват ёки ердаги ўрин текис,

унга тўшаладиган тўшақлар юмшоқ бўлиши керак. Сабоби инсон куни билан оёқда юрганидан сўнг умуртка поғонасига оғирлик кўп тушади ва фақат ётиб дам олгандагина ундаги чарчоқ чиқиши мумкин. Шунинг учун ётиб, ухлаб дам олади-

ган тўшак умуртка поғонанинг дам олишига қулай бўлиши керак. Бунинг учун аввало текис жойга тўшаладиган юмшоқроқ, тўшак тайёрланади. Сўнгра тўшакка мос юмшоқроқ (жуда қаттиқ ёки жуда юмшоқ бўлмаган) ёстиқ тайёрланади. Масалан, ўзимизда пахта солиб тайёрланадиган кўрпа тўшақлари миз жуда ҳам қулай бўлиб

уларнинг яна бир яхши томони пахта кўрпаларда ҳаво яхши алмашинади.

Тўшакни ўзингизга қулай эканлигини аниқлаш учун, чалқанча ва ёнингизга ётганингизда ёстигингиз танангиз билан бир текисда (на баланд ва на паст) бўлиши тўғри ҳисобланади. Ана шундай тўшакда ухлаганда умуртка поғонангизга оғир-

лик тушмасдан яхши дам оласиз. Ундан ташқари бош ва танангиз бир текисликда бўлса қон яхши айланади ва ҳордигингиз чиқади, кайфиятингиз ҳам яхши бўлади. Айниқса ўсиш ёшидаги ўсмирлар ана шундай ўринда ухласалар қоматлари текис ва чиройли бўлиб ўсади.

БОЛАЛИ УЙ БОЗОР

Швециялик тадқиқотчиларнинг фикрича, дунёдаги энг маҳмадона одам тўрт ёшли бола экан.

Тўрт ёшли бола бир кунда онасига 420 та савол берар экан. Унга жавоб қайтариш учун онанинг бардоши жойида бўлиши керак. Умуман 4-5 ёшли болалар бир кунда 14 мингта сўз айтсалар ҳам чарчамас экан.

Оилада эгизак фарзанд туғилса-чи? Она бечора уларнинг саволига жавоб

беравериб чарчас керак дермиани дам олдириб, юрак-қонтомир фаолиятини мўътадиллаштираркан. Ана шунинг учун ҳам халқимиз болали уй бозор деб, бежиз айтишмайди-да. Майли, бозор бўлаверсин, болаларнинг вижир-вижирида ҳам ҳикмат йўқ эмас экан. Ҳеч бўлмаганда, болали уйга гийбат ораламайди-ку, ҳар қалай.

ИТНИНГ КАТАГИДАГИ ЧАКАЛОҚ

Избоскан туманидаги Тўрткўл қишлоғида ярим тунда аёл кишининг дод солгани эшитилди. "Болам йўқолди, вайдон!"

Унинг қизлари уйғонишиб, аввалига нима бўлганига тушунишмади. Қўни-қўшнилар ҳам дарҳол етиб чиқишди. Саккиз ойлик Зиёдбек йўқ эди. Яъни ярим тунда уйғонган Мавжудахон ая ёнидаги тўшакка қараб, кўрқиб кетди. Зиёдбек ухлаб ётган жойида йўқ эди. Шоша-пиша чироқни ёқиб, уйни, даҳлизни қараб чиқди. Уғилчасини топа олмай дод солган эди.

Югур-югур бошланди. Мавжудахон аянинг далада сув қўяётган эрини ҳам топиб келишди. Аммо чақалоқни топиб бўлмади. Бир маҳалда Мавжудахон аянинг қизалоғи итнинг катагига мўралаб бақириб юборди.

- Мана, Зиёдбек!

Маълум бўлди-ки, Зиёдбек катак ичида бешта бола тукқан олапарнинг кучукларини ўйнаб ўтирган экан. Демак унинг уйқуши қочиб, кучуклар билан ўйнаш учун эмаклар айвонга чиқиб кетган экан. Ёзда салқин ҳаво кириб турсин, деб эшиклар ҳам очиб қўйилади-да.

ЎН ЁШЛИ ҚАРИЯЛАР

Бирмадаги удумга кўра, боланинг умри узоқ бўлсин, деган ниятда янги туғилган чақалоқни 60 ёшли, деб ҳисоблашаркан.

Бунинг боиси, чақалоқ йилдан-йилга кучга тўлиб, ёшариб боришини орузлашаркан. Шундай қилиб, бола 20 ёшга кирганида, 40 ёшли деб саналаркан. Бора-бора 60 ёшга етганида, бир ёшга тўлди, деб ҳисобланаркан.

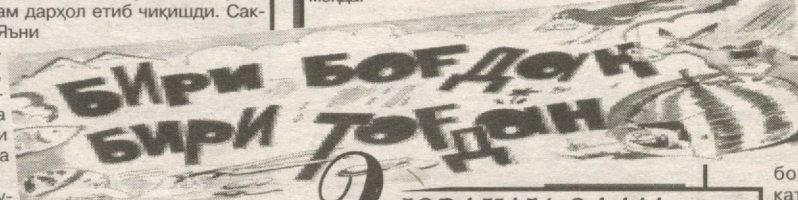
Агар одам олтимш ёшдан ошиб кетса-чи? Унда ҳисоб яна "нолдан" бошланаркан. Яъни 65 ёшида ўзларини 5 ёшдан деб ўйлашаркан. Шу боисдан бу мамлакатда, тўрт-беш ёшли қарияларни учратиш оддий ҳол саналаркан. Ҳар қалай бу удумнинг руҳиятни мустаҳкам сақлашдаги аҳамияти ҳам йўқ эмасга ўхшайди. Ҳинд океани бўйига жойлашган бу мамлакатда узоқ умр кўрувчилар ва қариб қолса ҳам бардамликни йўқотмовчилар кўп эканлиги таъкидланмоқда.

ДОВЧУРАҚ

Яқинда Испаниялик 19 ёшли Анжела Гарцол исмли полвон қиз куёвга чиқди. Қиз бола ҳам полвон бўладими, дерсиз?

Гап шундаки, Анжела ўзидан бир ёш катта бўлган нимжонгина йигитга турмушга чиқди. Келиннинг вазни салкам юз килограмм бўлса, куёвнинг оғирлиги 56 килограмм. Иккиси биргаликда театр томошасидан чиқишиб келишаётган пайтда, нима бўлди-ю йўлда қаҳвахонадан чиқишган тўртта маст киши уларга гап отиб қолди. Уларнинг бири эса келинчакнинг йўлини тўсиб, тегажоқлик қилган эди, Анжела шاپалоқ билан унинг чеккасига чунонам туширди-ки, бечора тўрт метрча жойга учиб тўшди. Унинг шериклари эса полвон келинчакка таъзим қилиб, йўл бўшатишди. Шунақаси ҳам бўларкан.

2 ЮРАКЛИ ОДАМ

Қаранг, дунёда икки юракли одам ҳам бўларкан. Аргентиналик Андрико исмли йигитнинг юраги иккита эмиш.

Юракнинг бири меҳнатсеварлик ва муҳаббатга иккинчиси эса лоқайдликка мойил экан. Агар Андриконинг муҳаббатга мойил юраги фаол ишлаб бошласа, севган қизи томонга талпиниб қоларкан. Агарда йўлда бораётганда, дангасаликка мойил юраги фаол ишлаб қолса, орқасига қайтиб ҳам келавераркан.

Кунларнинг бирида Андрико чиройли кийиниб, севгилиси қўй боқиб юрган яйлов томон йўл олибди. Эндигина яйловга етиб борганида эса, лоқайдликка мойил юраги фаол ишлаб, тошга суяниб ухлаб қолибди. Чўпон қиз унинг шу томонга келаётганини кўрган экан. У қўйларни Андриконинг қораси кўринган томонга ҳайдабди. Олдинда бораётган эчки эндигина Андриконинг қўлидаги гулдастани ейиш учун бўй чўзганида "Чўпон қиз қўлидаги таёқчани отиб юборибди. Таёқ сапчиб бориб, Андриконинг пешонасига тегибди. У чўчиб уйғонганда севгига мойил юраги фаол ишлаб бошлабди. У севгилиси томонга талпинибди. Қарангки, ошиқ қизнинг тағи ҳам, ошиқ йигитга шифо экан.

ОФАРИН ЯПОНЛАР!

Японлар дунё бўйича энг узоқ умр кўраётган халқ саналаркан. Бу ерда одамларнинг ўртача умр кўриши 79 ёшни ташкил этади.

Хўш, бунга японларнинг ўзлари қандай баҳо беришмоқда. Улар албатта хушмуомалаликни биринчи ўринга қўйишмоқда. Ҳазибланиш ва тушқунлик одамнинг умрини қисқартирувчи фалокат экан. Шу боисдан японлар ҳамма жойда одамнинг кайфиятини кўтарувчи омилларни ўйлаб топишади.

Бу мамлакатда ҳам қизиқчилар, масҳарабозлар анчагина бор. Бироқ улар кўп вақт катта-катта фирмаларнинг иши ва хизматчилари хизматига бўладилар. Одамда тушлиқдан сўнг 20 минут ичида ишчиларни кулдириб, руҳини кўтардилар. Барибир хушмуомалалик японлар учун миллий удум бўлиб қолаётганлиги муҳимдир.

ФОЛГҲ ИШОНИБ.

Индонезиялик Савила исмли аёл доимо эрини рашк қилгани-қилган эди. Эри балиқ овига кетса ҳам, кимгадир илакишиб кетган, деб гумон қилаверарди. Эрининг қайтишига жанжални бошлаб юборарди.

Кунларнинг бирида Савила эрининг қайси жондон билан илакишиб қолганини билгиси келиб, фолбинга борди. Фолбин эса: "Эринг сариқ кийимли бир хурилик билан дон олишиб юрибди. Эҳтиёт бўлсанг, сени ташлаб кетади", деб айтди.

ЭРЗИЗ ҚОЛДИ

Аслида фолбин шунчаки валдираб қўйганди халос. Савила унинг гапидан ташвишга тушиб, эрига мени ҳам балиқ овига бирга олиб кетасан, деб туриб олди. Эри уни ҳам қайиққа ўтказиб балиқ овига йўл олишди. Ов жуда яхши бошланди. Эри тушликни егандан сўнг қайиққа чўзилиб, жиндай мизгиб олмоқчи бўлди. Савила эса дастурхонни йиғиштириб бўлгач, кирғоққа қараса, аллакким сариқ матони хилпиратиб, ниманидир ишора қилаётган экан. Савила уни эримни хуриликоси бўлса керак, деб тушуниб ва уни уйқудан уйғониб, кетиб қолмасин, деган мақсадда иккала оёғини ҳам арқон билан бойлаб қўйди.

Шу пайт эри чўчиб ўйонди ва ўрнидан турмоқчи бўлиб интилганда, қайиқдан сувага қулаб тушиб, иккала оёғи бойлангани учун чўчиб кетди. Сариқ байроқни хилпиратган киши эса, балиқчиларни бўрон бошланаётганидан огоҳлантирган экан. Савила фолбинга ишониб, эрсиз қолди.

КУЁВНИ ҚАЙНОНАЛАР ТАНЛАЙДИЛАР

Болгариядаги удумга кўра: ҳар йили Европол шаҳрида куёвлар танлови мусобақаси ўтказилади. Унда куёвни қайноналар танлайдилар. Куёвлар кўриги мусобақасида уйланишга жазм қилишган йигитлар майдонга чиқишиб, ўзларини нимага қодирлигини намойиш этадилар. Савол-жавоблар ҳам, спорт беллашувлари ҳам бўлиб ўтади. Уларга эса бўлажак қайнона ва қайноталарнинг ўзлари ҳакамлик қиладилар. Фолибларни ҳам уларнинг ўзлари аниқлайдилар.

Йигитнинг чаққон ва кучлилигидан, ақл-фаросатидан кўнгли тўлган тақдирдагина, бўлажак қайноналар йигитнинг пешонасидан ўпиб, розилик берадилар. Ана шундан сўнггина, тўй бошланади. Демак, бўшашган йигитларга бу ерда уйланиш ҳам осон эмас экан.

К.НИШОНОВ тайёрлади

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Оила ва жамият

Фойдаланилмаган кўлёмалар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди.

Газетадан кўчириб босилганда «Оила ва жамият»дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Қабулхона: (Тел. ва Факс) 133-28-20
 Табриклар, эълонлар: 133-04-50
 Бўлимлар: Оила -133-04-35, 134-25-46
 Бухгалтерия: 132-07-41

МАНЗИЛИМИЗ:
 Тошкент - 700000
 Амир Темура кўчаси,
 1-тор кўча, 2-уй.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босма-хонасида чоп этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
 Босишга топшириш вақти - 20.00. Босишга топширилди - 21.00
 Газета таҳририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.
 E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176
 Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 027-рақам билан рўйхатга олинган.
 Буюртма Г - 1040. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ.
 Адади - 16145
 Саҳифаловчи — Ш. БАРОҚОВ
 Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ
 Навбатчи — Н. ЙЎЛДОШЕВА
 Мусоҳиҳ — С. САЙДАЛИМОВ

1 3 4 5 6